

Nașterea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Sfântul Ioan Botezătorul – mărturisitor neînfricat și neșovăielnic al credinței

Sunt multe motivele pentru care Domnul Hristos l-a apreciat pe Sfântul Ioan Botezătorul, dar, în aceste vremuri de relativism, pe unul îl subliniem cu fermitate: credința lui puternică. Spune Mântuitorul: „Adevărat zic vouă: Nu s-a ridicat între cei născuți din femei unul mai mare decât Ioan Botezătorul” (Matei 11, 11).

În 24 iunie sărbătorim nașterea acestui bărbat mare. Troparul sărbătorii zice: „Proorocule și Înaintemergătorule al venirii lui Hristos, după vrednicie a te lăuda pe tine nu ne pricepem noi cei ce cu dragoste te cinștim; că nerodirea celei ce te-a născut și amuțirea părintelui tău s-a dezlegat la mărita și cinștita nașterea ta, și întruparea Fiului lui Dumnezeu lumii se propovăduiește”. Este subliniat aici modul minunat în care a venit pe lume acest Înaintemergător al Domnului.

Din pruncie a fost ascet și ne spune Sfântul Luca lucrul următor: „copilul creștea și se întărea cu duhul. Și a fost în pustie până în ziua arătării lui către Israel” (Luca 1, 80). S-a pregătit în această „școală” duhovnicească până când a venit ceasul mărturisirii sale. Atunci a ieșit la propovăduire în pustiu la Iordanul și i-a chemat pe oameni la pocăință și i-a botezat. Iar ei își mărturiseau păcatele. Ne spune Sfântul Evanghelist Matei că „erau botezați de către el în râul Iordanului, mărturisindu-și păcatele” (Matei 3, 6).

Îi îndemna să se întoarcă de la păcat la virtute și de la diavolul la Dumnezeu. Era botezul Vechiului Testament, botezul creștin urmând să-l întemeieze Hristos, dar era un botez al pocăinței care pregătea calea botezului creștin. Ioan stăruia prin învățătura sa: „Faceți deci roadă vrednică de pocăință” (Matei 3, 8).

Ce roadă? „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are, și cel ce are bucate să facă asemenea. Și au venit și vameșii să se boteze și i-au spus: Învățătorule, noi ce să facem? El le-a răspuns: nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit. Și îl întrebau și ostașii zicând: Dar noi ce să facem? Și le-a zis: să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept și să fiți mulțumiți cu solda voastră” (Luca 3, 11-14). Aceste sfaturi tâlcuite în spiritul Noului Testament ar suna așa: „Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21).

Modul de a face misiune a Sfântului Ioan Botezătorul este unul plin de curaj, iar curajul acesta venea din credința lui. Spre deosebire de el, noi suntem diplomați și adeseori privim la fața omului. Ioan Botezătorul a rămas consecvent cu sine însuși și nu s-a sfiit să-i zică și regelui Irod, atunci când acesta s-a însurat cu soția fratelui său Filip: „Nu-ți este îngăduit sății femeia fratelui tău” (Marcu 6, 18). Acest mod categoric de a-și manifesta credința l-a dus la martiriu, la tăierea capului.

În cartea cu tâlcuirea Liturghiei, părintele Ștefan Anagnostopoulos dă multe exemple din viața de zi cu zi. Printre altele este vorba și de un grup de preoți arestați în revoluția bolșevică. În ultimă instanță au fost luați pe rând și întrebați: „Este ultima ta suflare. Spune, există Dumnezeu sau nu? Răspunsul sfinților preoți mucenici a fost neșovăielnic și categoric: Da, există Dumnezeu! Urmarea? Împușcătura și moartea”¹.

Mă opresc și la părintele mucenic Liviu Galaction Munteanu de la Cluj. Omul acesta titrat, bun preot, bun rector, bun profesor, bun misionar, și-a plătit credința și răvna cu moartea în temnița de la Aiud. A fost condamnat pentru programa de catehizare pe care a făcut-o dimpreună cu părintele Ioan Bunea, a primit ani grei de temniță, a fost tratat bestial și a murit la 8 martie 1961, fiind înmormântat pe „Râpa robilor” de la Aiud.

L-a mărturisit pe Domnul Hristos cu stăruință și fără de frică. Slujba lui și-a făcut-o deplin. Modelul lui, pentru preoți și pentru studenți a rămas unul de excepție. Cu acest cuvânt am plecat de la Sfântul Ioan Botezătorul, dar i-am pomenit și pe alți mucenici pentru că trăim într-o lume în care e nevoie de exemple care să ne scoată din comoditate și să ne facă să-L mărturisim pe Hristos cu viața și cu cuvântul. Lucrul acesta l-a proorocit și Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, despre fiul său: „Iar tu, pruncule, prooroc al celui Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului ca să pregătești căile Lui” (Luca 1, 76).

¹ Protopresbiter Stefanos Anagnostopoulos, *Explicarea Sfintei Liturghii*, Editura Bizantină, București, 2005, p. 284.

DIN SUMAR:

– In memoriam Ioana Vasiu (1943-2026)

– DIAC. DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN.....(p. 2)

– Schiță catehetică pentru Sfinții Apostoli Petru și Pavel

– PR. DR. EUGEN ADRIAN TRUȚA.....(p. 3)

– Raiul și iadul din viața noastră

– PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA...(p. 3)

– Captivitatea algoritmilor și sănătatea mintală a minorilor.

Patru copii pe o bancă, patru lumi paralele

– PR. PROF. UNIV. DR. CRISTIAN SONEA...(p. 4)

– Prin Duhul Sfânt – din trecutul istoriei în prezentul creștin

– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ.....(p. 5)

In Memoriam Ioana Vlasiu (1943-2026)

Diac. Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Ioi, 26 martie 2026, s-a stins la București distinsa doamnă Ioana Vlasiu, cunoscut istoric și critic de artă, autoare a numeroase lucrări de referință privitoare la arta românească modernă și contemporană. A fost nepoata marelui istoric, patriot, academician și preot ardelean Ioan Lupaș (1880-1967), mai exact fiica fetei celei mari a acestuia, Marina-Minerva Vlasiu-Lupaș (1913-1998), și a cunoscutului artist plastic și scriitor Ion Vlasiu (1908-1997). Părinții ei s-au cunoscut în Franța, la Paris, în anul 1938, unde au parcurs o serie de specializări în domeniile umaniste și artistice, revenind în țară cu puțin timp înaintea izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial. După Diktatul de la Viena s-au refugiat la Sibiu alături de corpul didactic și de cercetare al Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, în care a activat Marina-Minerva între anii 1940 și 1945.

Ioana Vlasiu s-a născut în Sibiu, la 31 mai 1943, fiind singurul copil al soților Vlasiu. În ianuarie 2021, la emisiunea „Vorba de Cultură” a Emei Stere de la Radio România Cultural, Ioana Vlasiu mărturisea că și-a petrecut copilăria până la vârsta de șapte ani la Sibiu în casa bunicilor materni, una din „amintirile puternice din vremea aceea, puținele amintiri de atunci este biroul bunicului meu, atunci a fost prima întâlnire cu o bibliotecă, cu o cameră înțesată de cărți cu rafturi de sus până jos”. În anul 1950 s-a mutat împreună cu părinții la București, unde mama ei fusese transferată ca „șef de lucrări” la Institutul de Istorie și Filosofie al Academiei Române (1948-1952). Regimul comunist, instalat definitiv în anul 1947, i-a marcat copilăria, deoarece în „noaptea demnitarilor”, 5 spre 6 mai 1950, a fost arestat și închis de comuniști la pușcăria din Sighet bunicul ei, Ioan Lupaș, de unde va fi eliberat cinci ani mai târziu, iar în noaptea de 14 spre 15 aprilie 1952, când Ioana nu împlinise încă vârsta de nouă ani, mama ei, Marina-Minerva, a fost arestată pe motive politice și internată în închisoarea Ghencea și în lagărul de muncă de la Popești-Leordeni, de unde a fost eliberată în 14 ianuarie 1953. Cu mama și bunicul deținuți din motive politice, a crescut alături de tată și de bunica maternă în cartierul Balta Albă din București, uneori cu spaima în suflet că oricând securitatea ar fi putut da buzna în casă și i-ar fi putut „aresta din nou atât pe bunicul, cât și pe mama”, după cum mi-a mărturisit la un moment dat în anul 2019, când am contactat-o pentru a-mi oferi o serie de informații despre mama ei, Marina-Minerva, o vreme cercetătoare la Institutul de Istorie Națională din Cluj (1940-1945), astăzi Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj-Napoca. Tot Ioana Vlasiu mărturisea că după eliberarea din pușcăria de la Sighet în 1955, când nu avea dreptul să publice, fiind eliminat din viața culturală, Ioan Lupaș a încercat să-și „găsească un rost” ținându-le nepoților lecții de istorie și de limba latină, dânsa purtând această „suferință că nu i-a oferit ocazia să fie un bun învățăcel în învățarea latinei” la fel ca ceilalți nepoți, dar recunoscând că una din cărțile frumoase ale bunicului, pe care o păstra cu sfințenie în biblioteca ei este monografia dedicată mitropolitului Andrei Șaguna din anul 1909, o „carte foarte frumoasă, legată frumos, cu litere aurite, ornamentate, în stil *art nouveau*”.

Ioana Vlasiu a învățat la Liceul „Petru Groza” din București, pe care l-a absolvit în vara anului 1961, apoi, profitând de epoca de destindere politică a regimului, a reușit să se înscrie la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, unde a studiat la secția de istoria și teoria artei între anii 1961 și 1966. Aici l-a avut ca „profesor foarte drag” pe Eugen Schileru (1916-1968), despre care mărturisea că era un „fel de polihistor”, foarte apropiat de studenți, care i-a orientat pe mulți dintre studenții la istoria artei spre găsirea unui parcurs de cercetare și specializare în acest domeniu destul de vitregit în istoriografia și cultura românească a vremii. În anul 1999 a obținut doctoratul în istoria artei la Universitatea de Artă din București cu o teză dedicată picturii românești din anii 20 ai secolului XX. Din 1966 și până la pensionare în anul 2014 a activat în cercetare la Institutul de Istoria Artei „George Oprescu” al Academiei Române din București, ocupând funcțiile de secretar științific (1973-1980), cercetător științific (1980-1990), director adjunct al institutului (1990-1995), cercetător principal (1994-2014), șefă a Secției de artă românească modernă și contemporană (2001-2014). Totodată, între anii 1990 și 2001 a fost profesor-invitat la Universitatea de Artă din București, unde a susținut cursul de Istoria Artei românești moderne. De-a lungul carierei științifice a întreprins

diverse călătorii de documentare în țară și în străinătate și a obținut burse și stagii de cercetare în Polonia (1969), URSS (1970, 1981), Germania (1974), Cehoslovacia (1987), Ungaria (1993) și Statele Unite ale Americii (1994). A fost curator al multor expoziții dedicate avangardei românești, lui Nicolae Tonitza și Constantin Brâncuși, găzduite în diferite muzee din țară, la Sibiu, București, Târgu Mureș, Turnu Severin, și de peste hotare la Lisabona, Strasbourg și Paris. A fost membră în Secția de critică a Uniunii Artiștilor Plastici din România, a *Association Internationale des Critiques d'Art* de la Paris, a *Comitetului Internațional de Istorie a Artei* de la Paris, a *Comisiei Naționale a Muzeelor* din cadrul Ministerului Culturii, a Fundației „Al. Tzigara-Samurcaș” din București. A fost primul editor pentru România al *Journal of the International Association of Research Institutes in the History of Art*, pe scurt *RIHA Journal*.

Pe parcursul anilor a întocmit și publicat numeroase lucrări referitoare la arta românească modernă și contemporană, pe care le-a studiat și încadrat în context european, la rolul artei publice în societatea actuală, la istoriografia artei naționale românești și a coordonat o serie de dicționare consacrate sculptorilor români. Dintre lucrările ei de autor, editor și coordonator publicate în volum le amintesc aici pe următoarele: *Vasile Popescu*, București, 1971, 40 p. + 40 ilustrații.; *Dimitrie Ghiață*, București, 1985, 45 p. + 64 p. planșe; *Anii 20, tradiția și pictura românească*, București, 2000, 160 p.; *Milița Petrașcu*, Chișinău, 2004, 96 p. + ilustrații.; *Theodor Enescu, Scrieri despre artă. Ștefan Luchian și spiritul modern în pictura românească*, București, 2000, 310 p. + 93 ilustrații.; *Boema. Tânăra artă clujeană interbelică*, Cluj-Napoca, 2011; *Dicționarul sculptorilor din România. Secolele XIX-XX, vol. I-II*, București, 2011-2012, 260 + 377 p.; *Ion Vlasiu: 1908-1997*, Târgu Mureș, 2015, 310 p.; *Tonitza. Imagini ale copilăriei*, Târgu Mureș, 2019, 282 p. + ilustrații. A contribuit de asemenea la monumentală enciclopedie coordonată de academicienii Răzvan Theodorescu și Marius Porumb, *Arta din România. Din Preistorie în contemporaneitate, vol. II*, Ed. Academiei Române / Ed. Mega, București / Cluj-Napoca, 2018, 723 p. A participat, totodată, cu peste o sută cincizeci de articole de sinteză despre arta românească și artiștii români la importante enciclopedii internaționale, publicate la München, Leipzig, Londra și New York, dintre care amintesc două titluri fundamentale: *Thieme-Becker*, *Saur Allgemeines Künstlerlexikon* și *Encyclopedia of Eastern Europe. From the Congress of Vienna to the Fall of Communism*. Pentru activitatea de cercetare a fost răsplătită cu o serie de premii și distincții importante, între care amintesc Premiul secției de critică a Uniunii Artiștilor Plastici din România (1990) și Premiul „George Oprescu” al Academiei Române (2015 și 2017)¹.

În anul 2021, ca un gest de mare noblete sufletească și recunoștință academică, deoarece „Ioana Vlasiu a fost mereu disponibilă pentru cercetătorii autohtoni și străini”, Irina Cărăbaș și Adriana Șotropa alături de alți colegi muzeografi, curatori, cercetători, profesori și experți, „formați la școala Ioanei Vlasiu”, i-au dedicat volumul *Modernitățile artei românești. Studii în onoarea Ioanei Vlasiu*, publicat sub egida Universității Naționale de Arte din București și a Universității Bordeaux Montaigne, reliefând nu numai profilul intelectual al Ioanei Vlasiu, ci firea ei deschisă, dispusă mereu să ajute, să răspundă la întrebări, să ofere piste noi de cercetare, să-și asume rolul de mentor și magistru, de colegă și prietenă a celor din generația ei și a tinerelor generații.

Ioana Vlasiu a fost căsătorită cu scriitorul Ion Drăgănoiu (1943-2003) având un fiu, biologul de talie internațională Tudor Drăgănoiu, conferențiar la Universitatea din Nanterre, Franța. Am cunoscut-o pe doamna Ioana Vlasiu în anul 2019, după ce am publicat un volum de articole ale lui Ioan Lupaș referitoare la Marea Unire din 1918, și lucram la două medalioane bio-bibliografice ale bunicului, mamei și mătușii ei, publicate în anul 2020 în *Dicționarul Membrilor Institutului de Istorie din Cluj (1920-2020)*, apărut la Cluj-Napoca, dânsa punându-mi la dispoziție fotografiile mamei, Marina-Minerva, și mătușii ei, Hortensia-Maria. De atunci am ținut legătura telefonic din când în când și am corespondat uneori prin poșta electronică, ajutându-mă cu diferite informații inedite sau mai puțin cunoscute despre familiile Lupaș și Vlasiu, respectiv cu fotografii ale părinților, bunicilor și rudelor ei. De la domnia sa am aflat, între altele, că Ioan și Ana Lupaș au fost nașii de botez ai copiilor părintelui Dumitru Stăniloae, motiv pentru care cele două familii Lupaș și Stăniloae și-au pregătit din vreme locurile de veci una lângă alta în cimitirul de pe ostrovul Mănăstirii Cernica de lângă București. Tot Ioana Vlasiu mi-a mărturisit că bunica ei, Ana, l-a împiedicat pe bunicul ei să-și scrie memoriile după eliberarea din închisoarea de la Sighet, temându-se pentru siguranța și viitorul copiilor și nepoților lor, iar mama ei, Marina-Minerva, a

donat Mitropoliei Ardealului de la Sibiu arhiva părintelui ei, Ioan Lupaș. Ioana Vlasiu a fost apropiată de comunitatea ortodoxă română din Bistra Mureșului, județul Mureș, unde se păstrează casa memorială a tatălui ei, sculptorul Ion Vlasiu, Ioana Vlasiu păstrând o legătură vie cu păstorul acestei biserici, după cum mi-a mărturisit actualul paroh, părintele Sergiu-Claudiu Andone.

În 26 ianuarie 2023, am invitat-o la lansarea cărții mele dedicată *Bisericii Ortodoxe și clerului militar din Imperiul habsburgic între Pacea de la Carloviț și Primul Război Mondial*, prezentată la Librăria Sophia din București, moment la care mi-a mărturisit că a venit „cu mare plăcere și o ciocolată franceză ca mic dar”. Din discuțiile purtate, m-au impresionat interesul ei pentru cultură și frumos, echilibrul și seninătatea, discreția și bunul ei simț, precum și lipsa oricărei dorințe de a profita de pe urma renumelui părinților sau bunicului ei. De la verișorul ei, profesorul Alexandru Herlea de la Paris, am aflat că a fost răpusă de o „boală cumplită”, care a început să se manifeste în anul 2024, în ultimele luni devenind tot mai agresivă, dar pe care Ioana Vlasiu a înfruntat-o cu mult curaj și bărbăție, prezența în România a fiului ei aducându-i multă alinare. S-a stins din viață ca o lumânare, la București, în ziua de 26 martie 2026, și a fost înmormântată alături de părinții ei în cimitirul Mănăstirii Cernica. Dumnezeu să o ierte și să o odihnească în pace!

Hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române: Noi sărbători incluse în calendar

In ziua de miercuri, 3 iunie 2026, în *Aula Magna „Teoctist Patriarhul”* din Palatul Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a desfășurat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod a adoptat o serie de hotărâri referitoare la activitatea pastorală și misionară dintre care enumerăm următoarele:

- A aprobat proiectul de text al *Calendarului bisericesc* și al *Rânduielilor bisericești* pentru anul 2027.

- A aprobat înscrierea în *Calendarul Bisericii Ortodoxe Române* a sărbătorii *Soborului Sfinților Martiri Militari*, cu zi de cinstire în 26 octombrie, și a textelor liturgice ale acesteia (*Sinaxar, Tropar și Condac*).

- A aprobat înscrierea în *Calendarul Bisericii Ortodoxe Române* a *Sfântului Cuvios Mărturisitor Gavriil Georgianul*, cu zi de cinstire în 2 noiembrie, și a textelor liturgice ale sărbătorii (*Sinaxar, Tropar, Condac și Slujbă*).

- A aprobat proiectele de text liturgice pentru: *Slujba, Acatistul și Paraclisul Soborului Sfinților Atoniți* (Duminica a III-a după Rusalii); *Slujba și Acatistul spre cinstirea icoanei Maicii Domnului de la Craiova* (30 august); *Slujba Familiei Sfântului Vasile cel Mare* (19 iulie).

- A aprobat proiectele de text ale următoarelor *Acatiste* dedicate cinstirii Sfințelor Femei Române: *Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu* (16 august); *Sfânta Cuvioasă Filoftea de la Pasărea* (12 aprilie); *Sfânta Cuvioasă Elisabeta de la Pasărea* (5 iunie); *Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău* (4 mai); *Sfintele Cuvioase Nazaria, Olimpiada și Elisabeta (Safta) Brâncoveanu de la Văratec* (17 august); *Sfânta Olimpiada din Fărcașa* (4 iulie); *Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași* (24 mai); *Sfânta Anastasia Șaguna* (1 decembrie); *Sfânta Cuvioasă Filotimia de la Râmets* (6 iulie); *Soborul Sfințelor Femei Române* (Duminica a III-a după Paști).

- A aprobat textul actualizat al *Regulamentului autorităților canonice disciplinare și al instanțelor de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române*.

- A aprobat textul actualizat al *Regulamentului pentru organizarea și funcționarea Comisiei de pictură bisericească a Patriarhiei Române*.

- A aprobat înființarea unui program de studii universitare de licență cu dublă specializare – *Teologie Ortodoxă Didactică – Limba română*, începând cu anul universitar 2027-2028, la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” a Universității din București.

- A aprobat înființarea unui program de studii universitare de master, intitulat „Metode și tehnici de abordare interdisciplinară a adicțiilor”, în domeniul *Asistență Socială*, începând cu anul universitar 2026-2027, în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae” a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

- A aprobat *Metodologia de aplicare în Biserica Ortodoxă Română a dispozițiilor Legii nr. 54/2026 pentru modificarea și completarea Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor*.

- A aprobat participarea Patriarhiei Române la campania de mediatizare referitoare la accesul extins la servicii medicale gratuite pentru persoanele neasigurate, prin cabinetele medicilor de familie.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

¹ Un medalion biobibliografic mai amplu în: Victor Spinei, Dorina N. Rusu (coord.), *Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc, Vol. V (S-Z)*, Editura Karl A. Romstorfer, Suceava, 2021, pp. 454-455.

Schiță catehetică pentru Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Pr. Eugen-Adrian Truța

Luna aceasta îi sărbătorim pe Sfântul Apostol Petru și Pavel, cei mai reprezentativi apostoli. Voi face o trecere în revistă a momentelor care i-au definit pe acești doi apostoli.

Sfântul Apostol Pavel, apostolul neamurilor, a fost cel mai activ misionar. A scris 14 epistole, 14 scrisori către comunitățile în sânul cărora a propovăduit și a viețuit. Ceva mai puțin de 80 de pagini care au schimbat istoria. Teologie cum nimeni nu a făcut și nu va mai face. De la Pavel încoace, toți teologii și toți intelectualii doar se raportează la aceste scrieri. Cine era acest Saul din Tars? Era un evreu zelos din sud-estul Turciei, zelos până la violență. Era un activist al vremurilor lui, ale căror standarde mergeau atunci până la capăt. Știm bine din Faptele Apostolilor că el a încuviințat crima împotriva lui Ștefan, diaconul. Un tânăr care mărturisea pe Hristos în Ierusalim, iar Saul (pe atunci) a stat lângă cei care aruncau cu pietre și l-au ucis pe Ștefan.

Așadar, Pavel era un înverșunat, dar era și un foarte bun cunoscător al textelor Vechiului Testament. De aceea, cere un fel de delegație pentru a merge la Damasc și a prinde pe ceilalți eretici creștini, pe ceilalți ucenici ai acestui Iisus Nazarineanul, și pentru a-i duce la închisoare, cel puțin. Însă, pe drum se întâmplă o minune care va rămâne în istorie. Drumul spre Damasc este momentul unei convertiri unice în istoria credinței noastre. Saul aude o lumină puternică și un glas care îi spune „Saule, Saule, de ce Mă prigonești?”, și, uimit, întreabă „Cine ești, Doamne?”, iar vocea îi răspunde: „Eu sunt Iisus, pe care tu Îl prigonești”. E o schimbare fundamentală în viața lui, dar diferite școli de psihologie de astăzi au considerat acel moment ca fiind unul schizofrenic și au zis: „Un evreu din Turcia a auzit voci în capul lui”. Câte persoane din ziua de astăzi nu spun că au auzit voci și că viața lor s-a schimbat?

Episodul acesta de pe drumul spre Damasc este relatat de trei ori în Faptele Apostolilor, de fiecare dată cu mici schimbări. O dată în Faptele Apostolilor, capitolul 9, apoi în capitolul 22, și în capitolul 26 în fața regelui Agrippa. De altfel, el mai revine la acest moment și în a doua epistolă către Corinteni, în capitolul 12, în care alege să povestească evenimentul la persoana a treia și spune: „cunosc un om care acum paisprezece ani, fie în trup, fie în afară de trup, nu știu, Dumnezeu știe, a fost răpit până la al treilea cer și a auzit cuvinte de nespus”.

În mentalitatea antică existau mai multe ceruri. Uneori trei, în alte surse apar șapte. Motivul înălțării, al ascensiunii sufletului la cer mai apare și în tradiția iraniană. Ceea ce este cu adevărat important este că Pavel știe să discearnă, știe să fie cu picioarele pe pământ. După convertirea lui minunată în jur de anul 33, pleacă trei ani de zile în Arabia, foarte probabil în Munții Sinai, acolo unde a fost și Moise. Stă acolo trei ani în rugăciune, în meditație, pentru a se clarifica pe sine însuși. Și după trei ani de zile se întoarce la Ierusalim. El îi cunoaște pe Sfântul Apostol Petru și pe Sfântul Apostol Iacov, care erau stâlpii Bisericii. Este primit cu oarecare teamă, pentru că își amintesc că el fusese un ucigaș, și este îndemnat să se întoar-

că în ținutul Ciliciei, adică în sud-estul Turciei de azi, de unde provenea.

Pavel se întoarce. Va sta zece ani acolo, între 36 și 46, după ultimele cercetări. Pavel nu era doar un cercetător al Scripturii care să stea la birou. Pavel era un muncitor, era un făcător de corturi. Asta îi permitea să aibă ceea ce astăzi s-ar numi un *remote job*, adică să meargă în alte localități, unde, luând materiale din zonă, face corturi pentru cei care aveau nevoie.

Și, după zece ani, Barnabas, un alt ucenic al apostolilor, primește misiunea să meargă în Antiohia Siriei pentru a lămuri niște chestiuni referitoare la noii convertiți care nu erau evrei și care nu se supuneau obiceiurilor evreiești, în primul rând circumcizia și mâncarea cărnii de porc. Are nevoie de cineva care să îl susțină și se gândește la Sfântul Apostol Pavel. Merg împreună și împreună reușesc să treacă creștinismul din zona foarte iudaică, foarte specifică etnic, într-un universalism, al cărui rezultat este creștinismul.

Sfântul Apostol Petru a fost și el subiectul unui episod extatic relatat în Faptele Apostolilor, capitolul 10, când i se arată în vedenie că oamenii pot mânca toate felurile de carne, evreii fiind extrem de rigoriști cu ceea ce consumau. Și Petru, stâlpul Bisericii, primește și el această descoperire, această revelație dumnezeiască, că creștinismul este adresat întregului glob. Prin ce ne mai reține atenția Sfântul Apostol Petru? Prin acea mărturisire pe care o face în numele apostolilor, pe care Sfântul Apostol Matei o înregistrează în capitolul 16 din Evanghelia sa, versetul 16: „Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu”. El devine purtătorul de cuvânt al celor 12 apostoli. Și diferite texte patristice ulterioare îl numesc „*verhovnicul*”, adică conducătorul, liderul, iar tradiția creștină latină îl va numi *vicar al lui Hristos*.

Important este că Petru a fost recunoscut ca o voce autorizată. Alături de Iacov și de Ioan participă la un eveniment excepțional: Schimbarea la Față. La modul propriu, pleacă din câmpia omenescilor preocupări și urcă pe Tabor, pe muntele cereștilor vederi, unde Iisus Se schimbă la față. Schimbarea la față nu a fost schimbarea fizionomiei, ci a fost o explozie de lumină pe fața Mântuitorului. Treimea Sfântă s-a arătat: Dumnezeu Tatăl în cer, unde s-a auzit „*Acesta este Fiul Meu cel prea iubit*”, Duhul Sfânt care a venit în chip de nor peste Mântuitorul Hristos, și Dumnezeu Fiul – Iisus Hristos. Rememorăm și un episod destul de trist și pe care limba română l-a înregistrat cu un cuvânt foarte puternic, care nu are sinonim, și anume **lepădarea** lui Petru. Apare în cele trei Evanghelii și descrie un om ca și noi, care L-a văzut pe Mântuitorul, Căruia Îi spusese „*Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu*”, care a mers pe apă lângă Mântuitorul, și care totuși se leapădă. Cuvântul nu are echivalent, nu se poate traduce prin concesiune, prin compromis, prin supraviețuire. Dacă astăzi vrem să spunem că cineva este un trădător, spunem „*te-ai lepădat ca Petru*”.

Sfântul Apostol Petru a scris la rândul lui două epistole, și în a doua epistolă, capitolul 1, versetul 4, spune că ne putem face părtași dumnezeieștii firi. Asta este o mențiune foarte importantă. Până atunci nimeni nu mai spusese cu subiect și predicat că putem fi părtași dumnezeieștii firi. Putem să avem parte de o îmbunătățire a vieții, o reșezare pe albia sănătății, a valorilor, dar Sfântul Apostol Petru spune mai mult și decisiv: *părtași firii dumnezeiești*. Și Biserica asta face, asta ne cheamă: să devenim și noi dumnezei după har.

Dumnezeu să ne facă parte din credința lor mântuitoare!

Raiul și iadul din viața noastră

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Există în viața fiecăruia o geografie invizibilă, o hartă subtilă a trăirilor care nu poate fi trasată nici cu instrumentele rațiunii, nici cu rigorile științei. Este un teritoriu al intensităților, al contrastelor, în care raiul și iadul nu mai sunt proiecții ale unui dincolo metafizic, ci devin experiențe imediate, intime, aproape palpabile. Omul contemporan nu mai așteaptă judecata finală pentru a le cunoaște, le traversează zilnic, uneori fără să le numească.

Raiul se insinuează în viața noastră cu o discreție aproape imperceptibilă. El apare în momentele de fericire autentică: atunci când iubim și suntem iubiți, când ne simțim în siguranță, când ne împlinim visele sau când trăim clipe simple, dar pline de sens. O îmbrățișare sinceră, un succes obținut prin muncă, liniștea sufletească sau sentimentul de apartenență pot transforma o zi obișnuită într-un adevărat paradis. Raiul nu înseamnă perfecțiune, ci echilibru, recunoștință și pace interioară. El se naște din fragilitatea clipei: o lumină de amurg, o regăsire neașteptată, o tăcere împărtășită fără neliniște. Este starea de acord profund cu sinele, acea rară coincidență între ceea ce suntem și ceea ce simțim că ar trebui să fim. În aceste momente, timpul pare să-și suspende curgerea, iar conștiința se dilată, devenind capabilă să cuprindă sensul fără a-l mai interoga.

Pe de altă parte, nici iadul nu este neapărat zgomotos sau spectaculos. El nu arde întotdeauna cu flăcări vizibile, ci mai degrabă mocnește în zonele cele mai vulnerabile ale ființei. Este tăcerea apăsătoare a singurătății, ruptura dintre sine și lume, incapacitatea de a mai găsi sens acolo unde altădată exista plenitudine. Iadul se instalează atunci când interioritatea devine un spațiu ostil, când gândurile se transformă în acuzații, iar memoria într-un tribunal neiertător. Nu suferința în sine definește această stare, ci lipsa oricărei ieșiri din ea.

Interesant este faptul că raiul și iadul nu sunt separate complet, ele coexistă în viața noastră. Uneori, din cele mai grele momente se nasc lecții importante, iar suferința ne poate conduce spre o mai bună înțelegere de sine. Astfel, „*iadul*” devine un pas necesar pentru a ajunge din nou la „*rai*”.

Modernitatea a accentuat această interiorizare a extremelor. Lipsit de certitudini transcendente ferme, omul își construiește propriile paradisuri și infernuri, devenind simultan creatorul și prizonierul lor. Libertatea de a alege vine la pachet cu responsabilitatea sensului, iar această povară poate fi, la rândul ei, fie eliberatoare, fie devastatoare. Astfel, raiul devine echivalentul unei conștiințe împăcate, în timp ce iadul este expresia unei rupturi interioare ireconciliabile.

Totuși, poate că adevărata miză nu este evitarea iadului sau fixarea în rai, ci capacitatea de a le traversa fără a ne pierde. A învăța să locuiești în propriile contraste, să accepți tensiunea dintre lumină și întuneric ca pe o condiție a umanului este o formă de maturitate rară. În fond, ceea ce numim „*rai*” și „*iad*” nu sunt decât moduri diferite de a trăi aceeași viață, aceleași întâmplări, filtrate prin conștiință.

În această perspectivă, salvarea nu vine din exterior, ci dintr-o subtilă reconfigurare a privirii. Acolo unde reușim să introducem sens, chiar și suferința își pierde caracterul absolut, iar acolo unde sensul lipsește, și fericirea devine fragilă, inconsistentă.

Raiul și iadul de pe pământ sunt, într-un fel, anticipări ale celor de dincolo. Ele funcționează ca forme de pregătire spirituală, ca experiențe care modelează sufletul. Dacă o persoană trăiește în ură, egoism și suferință, ea își creează deja un „*iad interior*”, care ar putea continua și dincolo de moarte. În schimb, o viață trăită în iubire, credință și echilibru poate fi văzută ca o apropiere de „*rai*”. În reflecțiile sale filozofice, Emil Cioran, deși sceptic față de ideea unui dincolo tradițional, descrie existența umană ca fiind marcată de tensiuni extreme, în care iadul devine o stare de conștiință permanentă. În această viziune, raiul și iadul nu mai sunt locuri, ci moduri de a fi. Astfel, ceea ce numim „*dincolo*” ar putea fi doar o continuare a acestor stări interioare.

Pe de altă parte, există și o diferență importantă între cele două planuri. Raiul și iadul de pe pământ sunt temporare și schimbătoare. Un om poate trece de la suferință la fericire și invers, în funcție de experiențele și alegerile sale. În schimb, în concepția religioasă, cele de dincolo sunt definitive, imuabile. Tocmai această diferență conferă vieții o valoare aparte, devenind spațiul în care omul își decide destinul spiritual.

Prin urmare, legătura dintre raiul și iadul de pe pământ și cele de dincolo este una profundă și complexă. Viața prezentă poate fi văzută ca o etapă de formare, în care omul experimentează, în mod fragmentar, ceea ce ar putea deveni realitate deplină în eternitate. În același timp, aceste experiențe îi oferă libertatea alegerii, transformării și construirii propriului destin.

În concluzie, raiul și iadul nu trebuie privite doar ca realități separate de viața noastră, ci ca dimensiuni interconectate ale existenței. Ceea ce trăim pe pământ nu este fără consecințe, ci are o rezonanță profundă, care poate depăși limitele vieții. Astfel, fiecare alegere, fiecare gând și fiecare faptă contribuie la definirea nu doar a prezentului, ci și a unui posibil „*dincolo*”.

Captivitatea algoritmilor și sănătatea mintală a minorilor. Patru copii pe o bancă, patru lumi paralele.

Pr. Prof. Dr. Cristian Sonea

Este o zi de Duminică, luna martie, ora 15:35. Parcul Central din Cluj. Pe o bancă cu patru laturi și o masă în mijloc, patru adolescenți stau alături unul de altul. Andrei are 16 ani, Ioana 15, Mihai 14, Diana 13. Au venit aici împreună. Vor să fie împreună, însă fiecare este conectat la propriul telefon.

Andrei privește foarte atent. Derulează, o secundă, derulează din nou. *TikTok*! Fiecare videoclip durează trei secunde: un băiat care cântă, o fată care râde, altcineva spune ceva ce pare interesant și nu-ți poți lua ochii de pe ecran. Scroll. Alt videoclip! Și încă unul și încă unul! În cinci minute a văzut zeci de fragmente, poate sute. Nu și-ar putea aminti niciun detaliu din ele. Degetul se mișcă mecanic, iar mintea intră în ritmul platformei.

Ioana scrie pe *WhatsApp*. Cuvinte scurte: „Serios?” Apoi așteaptă... Privirea ei nu se mișcă de pe ecran. Răspunsul vine după 15 secunde. Citește trei cuvinte. Iar așteaptă. Fiecare cuvânt pe care-l scrie e urmat de o întrebare ce arde mocnit în creierul ei: „A citit? De ce nu răspunde mai repede?” Conversația e în timp real, răspunsurile nu vin așa cum ea ar aștepta, iar aceasta o neliniștește. Telefonul îi atârna de deget printr-un inel de prindere lipit pe husă. Degetele i se mișcă uluitor de repede, sigur, fără ezitare, într-un alfabet tactil pe care adulții abia îl mai pot urmări. Aparatul nu mai pare un simplu obiect, ci o extensie aproape naturală a propriei ei prezențe.

Mihai poartă căști. Urmărește pe *YouTube* un videoclip despre un joc pe care, poate, nu-l va juca niciodată. Cel de pe ecran vorbește, joacă, comentează, râde. Videoclipul are 23 de minute. Mihai l-a privit doar patru. Dacă cineva i-ar vorbi, ar trebui să scoată căștile, să se întrerupă, să revină în lumea de pe bancă. E mai ușor să rămână unde este: conectat în rețea și izolat în propriul univers.

Diana face poze. Face cinci poze din unghiuri ușor diferite. Le filtrează. O alege pe cea care pare cea mai reușită. Apoi iar filtrează. O pune pe *Instagram*! Și așteaptă! După trei minute sunt cinci *like*-uri. După opt minute sunt nouă. Ea așteaptă douăzeci. În acel moment, numerele sunt singura măsură care contează. Nu vede oameni, nu vede priviri, nu aude voci. Vede doar cifre.

Patru corpuri pe aceeași bancă. Patru minți în patru locuri diferite. Nici o conversație. Nici o glumă. Nici o interacțiune. Un bărbat trece cu câinele și observă o secundă scena: patru tineri care stau liniștiți, fiecare în propriul ecran, niciunul vorbind cu celălalt. Se întreabă poate de ce. Nu rămâne destul pentru a afla răspunsul.

Imaginea nu este excepțională. O întâlnim în Cluj, București, Constanța, Iași, în curți de școală, în autobuze, în case, în parcuri. Profesorii o văd. Părinții o văd. Preoții o văd. Numai că ne-am obișnuit atât de mult cu ea, încât aproape nu ne mai tulbură.

Ce s-a întâmplat în februarie

La 6 februarie 2026, Departamentul pentru Situații de Urgență a propus limitarea drastică a accesului minorilor la rețelele sociale: interdicție pentru copiii sub 13 ani și acces numai cu acord parental explicit pentru cei între 13 și 15 ani. Și sancțiuni reale pentru platformele care nu respectă regulile.¹ Măsura a fost privită de unii ca radicală, dar ea exprimă o neliniște tot mai prezentă în societate. Propunerea nu a apărut din senin. Australia a implementat deja măsuri similare pentru copiii sub 16 ani.² Franța a introdus în 2023 ideea de „majorat digital”, stabilind vârsta de 15 ani pentru deschiderea autonomă a unui cont pe rețelele sociale.³ Și acum România se întreabă: de ce copiii noștri nu mai pot sta în parc fără să fie captivi în telefon? Răspunsul e mai serios decât pare la prima vedere. Pentru că rețelele de socializare nu sunt doar platforme de comunicare. Sunt sisteme construite intenționat pentru a-ți atrage atenția și pentru a te face să te întorci mereu.

Cum se construiește captivitatea

Psihologii numesc asta „program cu raport variabil de recompense”. La un aparat de păcănele, jucătorul nu știe când va câștiga, dar trage de manetă iar și iar. Pe *TikTok*, adolescentul nu știe care videoclip îl va face să râdă, care îl va surprinde și care va fi plictisitor. Așa că derulează fără oprire, așteptând următoarea recompensă. Pe *Instagram*, utilizatorul nu știe care fotografie va primi 50 de aprecieri și care va primi doar cinci. De aceea postează din nou, și din nou, și din nou. Incertitudinea este cheia. Iar această incertitudine nu apare întâmplător, ci este înscrisă în însăși arhitectura platformei.

Studiile despre designul persuasiv al platformelor digitale au arătat cum companiile precum *Meta* și *Google* angajează psihologi și specialiști în comportament pentru a ține utilizatorii cât mai mult în fața ecranului.⁴ Nu este o eroare. Este un mecanism intenționat.

Un buton de *like* nu arată o simplă notificare venită accidental. Sunetul notificării nu este ales la întâmplare. Felul în care apare o reacție, modul în care se mișcă imaginea, ritmul în care sunt servite conținuturile, toate sunt gândite pentru a te întoarce la ecran. În fața unui asemenea mecanism, copilul nu se luptă doar cu propria lipsă de disciplină. Se luptă cu o industrie care îi cunoaște vulnerabilitățile mai bine decât le cunosc adesea părinții lui.

Adolescentul nu intră pe rețelele sociale cu o minte deja așezată, capabilă să filtreze rece fiecare stimul. Intră acolo cu un creier în formare, cu impulsuri vii, cu o nevoie puternică de apartenență și cu o sensibilitate dureroasă la respingere. Cortexul prefrontal, partea creierului care ajută la autocontrol și decizie, se maturizează lent. În același timp, circuitele recompensei și ale emoției răspund intens la noutate, surpriză și aprobare. De aceea, fiecare notificare poate deveni o mică promisiune. Fiecare apreciere, o confirmare. Fiecare tăcere, o rană.

Rețelele sociale transformă această vulnerabilitate într-un mecanism de captare. Adolescentul nu mai așteaptă doar prietenia cuiva, ci reacția publică a unei mulțimi. Nu mai întreabă simplu „mă place cineva?”, ci citește răspunsul în cifre: aprecieri, comentarii, distribuirii, urmăritori. Diana vede nouă aprecieri la fotografia ei. Nu vede privirile reale, nu aude vocile, nu simte nuanțele unei relații. Vede doar numărul. Iar numărul, rece și sărac, ajunge să-i spună ceva despre propria valoare.

Aici se produce una dintre cele mai grave deformări ale lumii digitale: persoana ajunge să se măsoare pe sine prin reacții cuantificabile. Pentru un adult, acest lucru poate fi iritant. Pentru un adolescent, poate deveni devastator. Mai ales pentru fete, presiunea imaginii, comparația permanentă și fragilitatea acceptării sociale pot alimenta anxietatea, tristețea și sentimentul că nu sunt niciodată suficient de populare.

Realitatea clinică

Cifrele din educație și semnalele venite din zona sănătății mintale se întâlnesc într-un punct neliniștitor. Raportul Național de Literație din 2023 arată că 42% dintre elevii testați nu ating un nivel funcțional de înțelegere a textului. În același timp, medicii din psihiatria pediatrică, inclusiv din centre precum Cluj, București sau Constanța, vorbesc tot mai des despre copii și adolescenți cu anxietate, depresie, tulburări de somn sau gesturi de auto-vătămare, în istoricul cărora apare frecvent folosirea compulsivă a telefonului și a rețelelor sociale.⁵

Nu orice copil care folosește rețelele sociale ajunge într-o criză psihică. Dar nici nu mai putem trata telefonul ca pe un simplu accesoriu. Sunt adolescenți care nu mai pot dormi fără ecran lângă ei, copii care verifică notificările de zeci de ori pe oră, tineri pentru care absența reacțiilor online devine o rană. Cercetările internaționale privind relația dintre utilizarea rețelelor sociale și depresia la adolescenți indică o asociere recurentă între folosirea intensă, validarea socială online, tulburările de somn și simptomele depresive, deși autorii atrag atenția că mecanismele cauzale rămân complexe. Nu este o simplă impresie moralistă a adulților, ci o problemă documentată clinic și social.⁶ Aceași prudență începe să apară și în educație. Suedia, una dintre țările care au investit masiv în digitalizarea școlii, a anunțat în 2024 o orientare explicită spre mai mult timp de lectură și mai puțin timp de ecran. Guvernul suedez a legat această schimbare de nevoia de a consolida lectura, concentrarea și contactul copiilor cu textul. După ani în care ecranul a fost prezentat aproape ca destin inevitabil al școlii moderne, se redescoperă un adevăr simplu: mintea copilului nu se formează prin stimulare continuă, ci prin atenție, răbdare, exercițiu și contact viu cu realitatea.⁷

Ce se pierde

Când Andrei, Ioana, Mihai și Diana stau pe o bancă și fiecare e în telefonul lui, nu e doar o imagine tristă. Se pierde un exercițiu esențial: conversația reală. Conversația care nu se planifică. Conversația care are tăceri ciudate. Conversația care eșuează, începe iar și eșuează din nou. Copiii nu mai exersează cum să se întrebe unul pe altul. Cum se salvează dintr-o situație neprevăzută cu o glumă. Cum se negociază un conflict fără să apese un buton de „block”.

Pentru un copil credincios, pierderea este și mai adâncă. Rugăciunea cere concentrare, predica cere atenție, prietenia cere prezență. Or, tocmai această prezență lipsește din scena celor patru copii pe bancă.

Măsuri care au sens

Iată câteva măsuri care pot schimba ceva, chiar dacă puțin. Prima ar fi o legislație care obligă platformele să fie responsabile. Aici nu este vorba de cenzură. E ceea ce fac Australia și Franța. Platformele trebuie să verifice vârsta și să-și asume riscul legal dacă nu o fac. Este nevoie de penalități reale - nu 10.000 de euro pentru o companie care câștigă miliarde. Penalități care să facă imposibil de ignorat abuzul.

A doua măsură ar presupune educația părinților prin explicarea mecanismelor reale. Nu predică moralistă, ci informație despre cum funcționează algoritmii, de ce este greu să te dezlipești de telefonul inteligent, despre ce se întâmplă în creierul adolescentului. Dacă părintele înțelege că e vorba o chestiune biologică, înțeleasă și utilizată ca atare de gigantul IT și nu despre „copiii azi sunt slabi”, părintele poate reacționa cu inteligență.

Apoi este nevoie de spații alternative reale în parohie și comunitate: coruri, ateliere, voluntariat, locuri unde copilul vede rodul concret al muncii sale. Adolescenții caută apartenență, recunoaștere și sens. O parohie care nu oferă astfel de spații rămâne doar cu acțiuni pe afiș și nu poate predica moralist împotriva platformelor.

Ultima măsură este responsabilizarea părinților. Copilul se va desprinde greu de ecran dacă adultul nu îi oferă un model. Nu va asculta predici sau sfaturi când tatăl vorbește cu ochii în telefon. Schimbarea începe acasă: masă fără ecrane, dormitor fără smartphone, timp real în care oamenii sunt prezenți unii pentru alții.

De ce acum

Apelul din februarie nu a venit întâmplător. România vede ce a văzut deja Australia și Franța: o generație care crește fără capacitatea de concentrare, fără abilități sociale de bază, fără capacitatea de a rămâne singură cu sine. Și vede și faptul că rețelele sociale nu devin mai simple. Devin mai sofisticate. Algoritmii devin mai buni. Captivitatea devine mai eficace cu fiecare actualizare.

Patru copii pe o bancă din Parcul Central. Fiecare într-un univers diferit. Și niciunul nu știe cum să iasă de acolo.

¹ <https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2026-02/interdicție-pana-la-13-ani-pe-social-media-limitat-pana-la-15-punct-de-vedere-salvati-copiii.pdf>.

² <https://cfecfw.org.au/esafety-report-social-media-use/>.

³ <https://www.politico.eu/article/france-doubles-down-on-social-media-age-limit-at-15/>.

⁴ Eyal, Nir, cu Ryan Hoover. *Hooked: How to Build Habit-Forming Products*. New York: Portfolio, 2014.

⁵ Raportul Național de Literație (2023); <https://insp.gov.ro/wp-content/uploads/2025/01/Analiza-situatie-Dependenta-Ecrane-SM-2025.pdf>.

⁶ Carlos Vidal et al., „Social Media Use and Depression in Adolescents: A Scoping Review,” *International Review of Psychiatry* 32, no. 3 (2020): 235–253. <https://doi.org/10.1080/09540261.2020.1720623>.

⁷ <https://www.government.se/articles/2024/02/government-investing-in-more-reading-time-and-less-screen-time/>.

Prin Duhul Sfânt – din trecutul istoriei în prezentul creștin

Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

1. Peste cine s-a pogorât Duhul Sfânt?

Pogorârea Duhului Sfânt, în ziua Cincizecimii iudaice, constituie, înainte de toate, împlinirea făgăduinței Mântuitorului făcută Apostolilor Săi în seara Cinei celei de Taină: *Eu Îl voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, pentru ca-n veac să rămână cu voi, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu-L poate primi, pentru că nu-L vede și nici nu-L cunoaște; Voi Îl cunoașteți, de vreme ce rămâne la voi și va fi întru voi*” (In. 14, 16-17).

Evenimentul venirii Duhului este istorisit de Evanghelistul Luca, clar, concis, în cartea Faptele Apostolilor, capitolul 2. Să ne reamintim, în câteva cuvinte, partea de început, așa cum autorul a consemnat-o în scris. Sfântul Luca ne spune că Apostolii erau adunați „la un loc, toți într-un cuget”. Și iată că „fără de veste s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt, ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei. Și s-au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (FAp. 2, 2-4).

Uluiți de acest fenomen, care nu se arăta a fi ceva ce se petrecea în fiecare zi, Apostolii au ieșit afară și au început să vorbească cu cei care, la auzul aceluia sunet, se adunaseră în jurul casei unde ei erau adunați. Cei care-i ascultau erau de mai multe naționalități, „din tot neamul de sub cer” (FAp. 2, 5).

Expresia „din tot neamul de sub cer” este o metaforă a Evanghelistului Luca, prin care trebuie să înțelegem oameni din diaspora iudaică, veniți la Ierusalim pentru sărbătoarea Cincizecimii, emigranți care-și pierduseră limba maternă, vorbind acum limba țării în care trăiau. Acestora li s-au adăugat și prozeliti, adică păgânii convertiți la iudaism. Iată ce consemnează autorul cărții Faptele Apostolilor despre naționalitatea celor aflați la Ierusalim, în ziua pogorârii Duhului Sfânt peste Apostoli: „Parți și Mezi și Elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și Romani aflați în trecere, Iudei și prozeliti, Cretani și Arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre mărețiile lui Dumnezeu!” (FAp. 2, 9-11). Așadar, toți aceștia îi înțelegeau pe Apostoli perfect, în limba lui de acasă, în limba lui maternă, tot ceea ce ei vesteau.

Evenimentul venirii Duhului Sfânt, în ziua Cincizecimii (FAp. 2, 1-4), este descris de către Evanghelistul Luca prin intermediul unei incluziuni: „erau toți (πάντες) împreună la un loc” (2, 1) și „s-au umplut toți (πάντες) de Duh Sfânt” (2, 4). Fenomenului auditiv: „vuietul ca de suflare de vânt” (2, 2), i se adaugă un altul, cu caracter vizual: „limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și s-au așezat pe fiecare din ei” (2, 3), adică peste Apostoli și nu peste toți cei care erau împreună cu ei, adunați la un loc, și anume cei 120 de Ucenici (cf. FAp. 2, 15 urm.). Susțin acest punct de vedere, întrucât promisiunea venirii Duhului, la ultima Cină Pascală, s-a dat numai Apostolilor, nu și celorlalți ucenici, care n-au fost prezenți la acest eveniment, petrecut doar cu câteva ceasuri înainte de Pătimirea Sa (cf. In. 13, 2-4; 14, 26.31; 15, 19). Așadar, cuvântul „toți” (πάντες) trebuie referit numai la Apostoli, nu și la ceilalți Ucenici și „frați”, care erau împreună cu Apostolii Domnului după învierea Sa din morți (cf. FAp. 1, 13-14).¹

¹ Mitropolitul Bartolomeu crede la fel. În nota de la versetul 1 (FAp. 2, 1), referitor la cuvintele „erau toți (πάντες) împreună la un loc”, spune: „Cei Doisprezece Apostoli” (Cf. BARTOLOMEU V. Anania, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, București, 2001, p. 1586). În schimb, o parte dintre exegeții contemporani cred că „Alți” (πάντες) „presumably refers to the 120 (1:15), hence including those mentioned in Acts 1:13-14” (cf. Joseph A. FITZMYER, *The Acts of the Apostles* (The Anchor Bible), New Haven and London, 1988, p. 237). Vezi detalii asemănătoare și la Craig S. KEENER, *Acts. An Exegetical Commentary* (1,1-2,47), Vol 1, Baker Academic, Grand Rapids, Michigan, 2012, pp. 804-807. Sf. Ioan Gură de Aur este de părere că Duhul Sfânt s-a coborât, la fel, peste toți cei 120 prezenți – Apostoli și Ucenici: „S-a pogorât numai peste cei Doisprezece Ucenici? NU! Nicidecum! El s-a pogorât peste toți o sută douăzeci... Luca n-ar fi spus toți, deși aici erau și Apostolii, dacă și ceilalți n-ar fi fost părtași la darul acesta” (Cf. Sf. IOAN GURĂ DE AUR, *Omiliile la Fapte* (Omilia a 4-a), Ed. „Performantica”, Iași, 2010, pp. 82-83).

2. Efectul pogorârii Duhului Sfânt

Desigur, ne întrebăm, după mai bine de 2000 de ani: Este, pentru noi, cei de azi, această istorisire a Pogorârii Duhului Sfânt credibilă și convingătoare? Care sunt argumentele raționale în virtutea cărora să primim această minune ca fiind adevărată? În acest sens, amintesc doar două dintre acestea:

a. „Transformarea” Apostolilor

Desigur, tot acest mod de descriere a efectului venirii Duhului peste Apostoli, manifestat în vorbirea de limbi străine, fără să fi fost învățate în prealabil, sfidează orice logică omenească. Și, trebuie să recunoaștem că așa este! Dar este așa numai după logica noastră omenească. Ne mirăm, ne întrebăm, adesea, și nici mirarea și nici întrebarea nu ni le pot lua nimeni. Avem dreptul și să ne mirăm, și să ne întrebăm! Important este, însă, ce răspuns găsim la mirarea și la întrebările noastre?

Așadar, ceea ce s-a petrecut cu Apostolii în ziua Cincizecimii, adică vorbirea de către ei în limbile celor prezenți la eveniment, poate avea și o altă logică decât aceea pe care noi o înțelegem? Desigur că da! Este logica lui Dumnezeu. Și logica lui Dumnezeu o putem accepta și descifra doar cu ajutorul credinței, pentru că ea pornește, întotdeauna, de la alte premise decât cele înțelese de noi.

Toată această miraculoasă și, în același timp, neînțeleasă intervenție a lui Dumnezeu în lumea umanului poate fi văzută, așadar, și în transformarea instantanee a Apostolilor după pogorârea peste ei a Duhului Sfânt. Astfel, pescarii de odinioară, neînvățați, aproape analfabeți, devin acum învățați, autori de metafore, de poeme, de cărți, de Evanghelii scrise atât de frumos și pe care le avem păstrate în canonul Noului Testament; devin predicatori, și încă predicatori cu logică, coerenți, cu un sistem de gândire; fricoșii de odinioară, care se tem de forțele naturii, de reacțiile și amenințările oamenilor etc., devin acum îndrăzneți, curajoși, eroi. Și nu numai unul, ci toți! Iată doar un exemplu în acest sens: În fața Sinedriului, după ce sunt arestați, doi dintre Apostolii Domnului mărturisesc cu curaj noul lor crez. Sfântul Evanghelist Luca consemnează: „Iar Petru și Ioan, răspunzând, le-au zis: ‘Judecați dacă înaintea lui Dumnezeu este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu; că noi nu putem să nu vorbim despre cele ce-am văzut și-am auzit!’” (FAp. 4, 19-20).

N-au învățat la nicio școală și, totuși, acești oameni, după pogorârea Sfântului Duh, încep să scrie logic, profund, filozofic, literar. Încep să vorbească limbi pe care nu le-au învățat, iar toți cei ce-i ascultau îi înțelegeau. Duhul le-a schimbat statutul: din neînvățați, devin învățați; din fricoși, devin îndrăzneți; din pescari, misionari în lume!

Toate acestea sunt fapte evidente, consemnate de istorie și de experiențele din ea, și de care noi nu ne putem îndoi. Sunt fapte ajunse la noi prin martori oculari, și care fapte sunt efectul lucrării Duhului prin ei și prin urmașii lor. Și astfel toți suntem contemporani cu evenimentul Rusaliilor! Cum? Ca beneficiari ai efectului pogorârii Sfântului Duh peste Apostoli, manifestat în vorbirea de limbi străine, prin care au putut propovădui Evanghelia lui Iisus până la marginile pământului. Deci, și până la noi, cei de azi. Din acest punct de vedere, putem să afirmăm că *ne-am născut, ca și creștini, din efectul Duhului de la Rusaliile trecutului!* Aposto-

lul Andrei, care ne-a încreștinat și care a propovăduit în ținutul Sciției (și Dobrogea, de azi), n-a putut vorbi o altă limbă decât aceea a strămoșilor noștri traco-daco-geți, și pe care n-a învățat-o, dar pe care Duhul i-a dat să o vorbească pentru a le putea vesti și lor Evanghelia mântuitoare.

b. La Cincizecime, Biserica creștină intră în istorie

Ascultând predica Apostolului Petru, care a explicat tuturor celor prezenți ce se petrece acolo, mulțimea adunată realizează minunea. N-a pus întrebări, de genul: Cum e posibil acest lucru? Cum să ne explicăm faptul la care suntem martori? etc. Toate întrebările posibile, și logice, pentru ceea ce se petrecea cu ei, au fost îngropate în acest esențial: *Bărbați frați, ce să facem?* (FAp. 2, 37). Totul era atât de copleșitor, că nu mai era loc pentru alte întrebări și explicații. Mulțimea de oameni simțea că e momentul în care trebuie să intre în legătură cu viața și cu destinul lor altfel decât au făcut-o până atunci. Așa că, atunci când ni se arată și ni se descoperă Dumnezeu, trebuie să facem ceva aparte, ceva mai deosebit decât ceea ce este obișnuit!

Și Sfântul Petru le explică ce trebuie să facă: „*Pocăiți-vă, și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh*” (FAp. 2, 38). Ce le spunea, de fapt, Apostolul? Nimic mai mult decât că, același Duh Sfânt va lucra și prin ei așa cum ei vedeau acum că lucrează prin Apostoli. Răspunsul la întrebarea: *Ce să facem?* a fost că „s-au convertit, la creștinism, îmbrățișând Evanghelia lui Iisus, ca la 3000 de suflete” (cf. FAp. 2, 41).

Aceasta e prima comunitate creștină. Cu ea apare, în istorie, Biserica creștină ca instituție divino-umană, văzută, născută nu dintr-o putere omenească, ci dintr-una dumnezeiască, și pe care, de atunci, și până astăzi, și până la marginea timpului, o va comunica lumii întregi, adică tuturor celor ce vor crede în puterea ei și în Evanghelia lui Iisus propovăduită prin lucrarea sa.² Și, în Biserica de-atunci, ne găsim și noi, cei de astăzi, precum și toți cei ce vor veni după noi până la sfârșitul lumii. Nimeni n-a biruit-o, nimeni n-a reușit să o distrugă, deși nu puțini au fost, și mai sunt și astăzi, care s-au luptat și se mai luptă cu ea. Toți au pierdut o astfel de luptă, Biserica lui Dumnezeu rămânând, peste veacuri și milenii, neclintită în ciuda tuturor vitregiilor istoriei care s-au abatut asupra ei.

3 Din trecutul istoriei, în prezentul creștin

Aș dori, acum, la încheiere, să reflectăm la o întrebare, la care să ne răspundem fiecare în taina inimii. După mai bine de 2000 de ani de creștinism, de prezență a Duhului Sfânt în viața Bisericii și în viața personală a fiecăruia, pentru că la Botez primim prima oară pe Duhul Sfânt, cu nenumăratele lui daruri, cum ne putem da seama dacă trăim cu Duhul, dacă viața noastră se desfășoară sub auspiciile Duhului Sfânt? Dacă este el prezent în viața noastră?

Criteriul de recunoaștere al prezenței Lui ni-l oferă Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Galateni. Iată ce spune el: „*Iar roada Duhului este iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine, credincioșie, blândețe, înfrânare, curăție; împotriva unora ca acestea nu este lege*” (Gal. 5, 22-23).

Dacă nu există pace, iubire, liniște, îndelungă-răbdare, bunătate, credincioșie, blândețe, în viața noastră, în familia noastră, în viața copiilor noștri, în comunitatea noastră, să știm cu toții că acolo nu e Duhul! Și unde nu e Duhul, acolo sunt faptele reverse lui. Și tot Sfântul Pavel ni le înșiră și pe acestea, în aceeași Epistolă. Iată ce consemnează el: „*Iar faptele trupului sunt cunoscute ca unele ca acestea: desfrânare, necurăție, nerușinare, idolatrie, vrăjitorie, dușmănie, certuri, gelozii, înțărâtări, gâlcevi, dezbinări, erezii, invidii, ucideri, beții, che-furi și cele asemănătoare acestora, asupra cărora vă previn – așa cum v-am mai prevenit – că cei ce fac unele ca acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu*” (Gal. 5, 20-21).

Așadar, acolo unde stăpânesc astfel de păcate, acolo nu e Duhul! Și unde nu e Duhul, acolo nu este nici liniște, nici împlinire, nici viață cu sens! Și-atunci ce trebuie să facem ca să le avem pe acestea? Nimic mai mult, decât să urmăm îndemnul aceluiași Apostol: „*Dacă trăim cu duhul, cu duhul să și umblăm!*” (Gal. 5, 25).

² Cf. Stelian TOFANĂ, *Studiul Noului Testament* (Curs pentru anul I de studiu), Cluj-Napoca 2005, p. 262.

De Sfintele Rusalii, la Biserica de lemn din satul Dobricel

Prof. univ. dr. Ilie Rad

Sărbătoarea Rusaliilor este legată pentru mine de copilărie, poate și pentru faptul că, în clasele primare și gimnaziale, ea coincidea, uneori, cu serbarea de sfârșit de an școlar. Când nu exista această coincidență, mă duceam cu părinții la Biserica din sat. Uneori, preotul ortodox Ilie V. Iacobescu și cei care participau la slujbă ieșeau „în țarină”, de regulă la marginea unui lan de grâu, „păzit de maci” (Mircea Dinescu), unde se ținea slujba. Se sfințeau spicele, se binecuvânta natura și se rosteau rugăciuni pentru belșugul culturilor, pentru a fi ferite de grindină, dăunători etc.

Iată de ce am primit cu mare bucurie invitația dragilor noștri cuscri din Beclean, Vica și Victor Veja, de a petrece Rusaliile în satul natal al Vicăi, Dobricel, din comuna Spermezeu, jud. Bistrița-Năsăud, „sat mare și vesel”, cum ar fi zis Ion Creangă (la recensământul din 2002 avea 586 de locuitori, în prezent având circa 400 de suflete). În plus, satul este renumit pentru Biserica de lemn, construită în 1744, care are statut de monument istoric, despre care voi vorbi mai jos.

Am fost foarte curios să văd această biserică (salvată de la distrugere prin eforturile Părintelui Paroh, Dănuț Vidican) și să îmi imaginez cum a fost, în interior, Biserica de lemn din Nandra mea natală, demolată în anul 1946, din cauza degradării acoperișului, cu lemnele rezultând din demolare urmând a se arde cărămizile necesare pentru o nouă Biserică, lucru care nu s-a mai întâmplat, în final cumpărându-se casa „sasului” Szasz Ioșka, care a fost transformată în Biserică, unde am fost botezat și eu, de către Părintele Ilie V. Iacobescu. *Eheu! Fugaces... labuntur anni!*

De cum am intrat în curtea Bisericii noi, am văzut ordinea și curățenia care domneau aici. Ne-am convins rapid de vrednicia Părintelui Dănuț Vidican, care adevăratește vorbește că „omul sfințește locul”. Slujește în această parohie de 32 de ani, meritul cel mai mare al precucerniciei sale fiind nu doar renovarea Bisericii noi, ci, mai ales, salvarea celei vechi, din lemn, care a devenit, cum spuneam, monument istoric. Născut în 1970, Părintele a urmat Seminarul Teologic din Cluj-Napoca, absolvit în 1992, apoi Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea (licența în 2004), un master în teologie istorică (2005), devenind apoi doctor în științe teologice, al Facultății de Teologie din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (2009). De 32 de ani este paroh în satul Dobricel, având gradul I în preoție, fiind iconom (2005) și iconom stavrofor (2011), în 2019 primind Crucea Transilvană pentru Clerici – cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Clujului, oferită preoților pentru merite deosebite.

Biserica de lemn din Dobricel, monument istoric, construită în anul 1744.

Biserica de zid din Dobricel, construită în anii 1939-1942, care se va resfinți la 30 august a.c., după ample lucrări de renovare.

Am început vizita participând la Sfânta Liturghie, care s-a ținut în Biserica cea nouă a satului, construită în anii 1939-1942. În *Pisania* de la intrare, amplasată în anul 2011 (la zidirea Bisericii nu s-a pus nicio pisanie), se spune:

„Cu vrerea tatălui, cu ajutorul Fiului și cu împreună lucrarea Sfântului Duh!

Ziditu-s-a acest sfânt locaș, cu Hramul «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil», din localitatea Dobricel, în anul Domnului 1938-1942, cu purtarea de grijă a preotului Constantin Cotuțiu și prin contribuția bunilor credincioși.

În decursul anilor, s-au mai făcut reparații sfântului lăcaș, ultima între anii 2008-2011, când s-a pictat și s-a așezat un nou iconostas și alte obiecte de mobilier bisericesc, prin purtarea de grijă a Părintelui Dănuț Vidican, ajutat de către parohieni cu sume de bani. De un sprijin mai susținut au beneficiat din partea Primăriei Spermezeu (sic!) și din partea altor oameni de bine.

Dumnezeu să binecuvânteze jerfele și daniile credincioșilor, făcute pe seama lăcașului său cel sfânt.”

Deși am ajuns în jurul orei 10:00, slujba începuse, iar Biserica era plină de oameni, bătrâni și tineri, adolescenți și copii, mulți îmbrăcați în costume populare locale. Mulți oameni ascultau slujba afară. La intrare, de-o parte și de alta a ușii, vedem portretele Mitropoliților Bartolomeu Anania și al ÎPS Andrei. M-a uimit faptul că, îndată ce am ajuns, văzând că suntem străini de sat, imediat ni s-au făcut locuri pe scaune, gest care arată generozitatea și ospitalitatea oamenilor. Eu am fost invitat să iau loc într-o strană, alături de un cântăreț și de fârcovnic (cu acest termen se numea, la noi în sat, *paracliserul*, *fâțul*, acea persoană „însărcinată cu îngrijirea și cu paza unei biserici, îndeplinind și unele servicii la oficierea cultului”; el dădea preotului cădelnița, vindea lumânări, făcea semn când trebuiau trase clopotele, împărțea copiilor prescură etc.). Din această poziție, am avut posibilitatea de a admira frumusețea picturilor din biserică (pictura fiind executată de Horea Indolean din Gherla, în anii 2010-2011), a iconostasului (opera meșterului Nicoale Câmpean din Sânmarghita, jud. Cluj), evlavia oamenilor, trăirile și participarea lor profundă la slujbă. M-au uimit cele patru tinere mame, îmbrăcate și ele în costume populare, care și-au adus pruncii în fața Altarului, pentru a primi, după tradiție, Sfânta Împărtășanie. Mi-a plăcut grupul de cântăreți bisericești, format din 6-7 persoane, care a dat un plus de solemnitate Sfintei Liturghii. Interesant este faptul că domnul Ioan Bolbos, prim-cântăreț, dacă pot să spun așa, este o rudă a cuscrei noastre, Vica Veja, iar un alt cântăreț, Pamfir Petrican, este fostul ei învățător! Ce mică este lumea!

Foarte interesantă și pe înțelesul tuturor a fost „povestea” (cum ziceam eu în copilărie), respectiv „predica” sau *Cuvântul de învățătură* al Părintelui Dănuț Vidican, care a vorbit despre semnificația Sărbătorii Rusaliilor.

Preacucernicia sa a arătat că sărbătoarea Rusaliilor este prăznuită la 50 de zile după Sfintele Paști, de aceea se mai numește și Cincizecime. Această sărbătoare nu are o dată fixă, ci una schimbătoare, stabilită în funcție de data Sfintelor Paști. Ea marchează coborârea (*pogorârea*, în limba veche) a Duhului Sfânt asupra Sfinților Apostoli, aflați la Ierusalim, împreună cu Maica Domnului, eveniment care este considerat începutul Bisericii creștine. Duhul Sfânt a coborât asupra apostolilor sub forma unor limbi de foc, așa după cum se spune în *Faptele Apostolilor* (eu reproduc citatul după Biblia tradusă de Mitropolitul Bartolomeu Anania): „Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună la un loc. Și fără de veste, s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt, ce vine repede, și a umplut toată casa, unde se așezau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei. Și s-au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi.” (*Faptele Apostolilor* 2, 1-4).

Și în cazul acestui citat se aplică o observație, pe care ÎPS Părinte și Mitropolit Andrei o făcea în primul volum din *Omiliile catehetice*, și anume că e foarte importantă și necesară tâlcuirea *duhovnicească* a Scripturii, fiindcă, adesea, „dacă unele cuvinte ar fi înțelese doar în sens literal, s-ar ajunge la interpretări greșite și la concluzii lipsite de dreaptă măsură.” († Andrei, Arhiepiscop și Mitropolit, *Omiliile catehetice*, I. Cuvânt înainte de Pr. Conf. univ. dr. Liviu Vidican-Maci, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2026, p. 116). În cazul de față, *limbile de foc* erau, de fapt, *limbile străine*.

În urma acestei minuni, Sfinții Apostoli au început să vorbească, brusc, în limbi străine, fiind înțeleși de iudeii veniți la Ierusalim, din diverse locuri, cu ocazia Cincizecimii – care era pentru ei ziua primirii Legii de către Moise, pe Muntele Sinai. Cei 12 Apostoli erau oameni simpli, fără preocupări speciale pentru învățarea limbilor străine. În aceeași zi, în urma cuvântului de învățătură, rostit de Sfântul Apostol Petru, s-au convertit la creștinism circa 3000 de suflete (cum se spune și în *Faptele Apostolilor* 2, 41: „Drept aceea, cei ce i-au primit cuvântul s-au botezat; și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete.” Aceste suflete au format prima comunitate creștină din Ierusalim.

La câțiva ani după momentul primirii Duhului Sfânt, cei 12 Sfinți Apostoli au plecat în toată lumea, pentru a răspândi, între toate

popoarele, credința creștină. La Sinodul Apostolic, care a avut loc în jurul anilor 49-50 d.Hr., la Ierusalim, apostolii s-au întâlnit și au tras la sorți, pentru a decide unde va merge fiecare. Era de față și Maica Domnului. În teritoriile străromâne, sorții au decis venirea aici a Sfântului Apostol Andrei, care l-a însoțit pe fratele său (Sfântul Apostol Petru) prin Asia Mică, apoi a trecut în Peninsula Balcanică, ajungând în Scythia, unde s-a oprit un timp.

După unele izvoare, Sfântul Apostol Andrei a predicat, așadar, și sciților și tracilor (în limba acestora, desigur), alăturarea celor două popoare arătând că Scythia Minor (Dobrogea) se afla lângă Tracia. De aceea, printr-o decizie a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, din anul 1997, Sfântul Andrei a fost proclamat „Ocotitorul României”.

Se știe că, în primele veacuri ale creștinismului, Rusaliile erau sărbătorite odată cu Sfintele Paști, ca parte a celei mai mari sărbători creștine – Învierii Domnului Iisus Hristos. Abia în secolul IV d.H. s-a decis ca această sărbătoare importantă să fie celebrată separat, la 50 de zile după Paști, lăsând astfel loc și sărbătorii Înălțarea Domnului (prăznuită la 40 de zile după Paști).

Sinodul de la Nicea, din anul 325 d.H., a decis ca, de la Paști până la Rusalii, credincioșii să nu îngenuncheze în timpul slujbelor, ca semn al bucuriei depline, ca „semn al biruinței vieții asupra morții”. Poate de aceea, în compensație, Vecernia din ziua de Rusalii se numește „Vecernia plecării genunchilor”, numită așa pentru că rugăciunile legate de Pogorârea Sfântului Duh sunt citite stând toată lumea în genunchi.

Pogorârea Sfântului Duh reprezintă, așadar, trecerea lucrării mântuitoare a lui Iisus Hristos în oameni. Dacă rostul omului pe pământ este *mântuirea*, aceasta nu este posibilă fără participarea Sfântului Duh.

Așa cum se știe, primirea Sfântului Duh se solicită la fiecare Sfântă Liturghie, când Dumnezeu este rugat de către Preot să trimită Sfântul Duh peste Sfintele Daruri (pâinea și vinul, care se prefac în mod real în Trupului și Sângelui lui Iisus).

Revenind la Coborârea Sfântului Duh, se știe că Patriarhia Română a proclamat anul 2026 ca „An omagial al pastorației familiei creștine” și „An comemorativ al Sfințelor Femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvioase, soții și mame)”, două inițiative, care fac și mai actuală sărbătoarea Coborârii Sfântului Duh. Familia creștină constituie primul loc în care copilul învață toate virtuțile creștine: credința, iubirea, rugăciunea, iertarea și bucuria de a fi împreună. Or, se știe că familia creștină este supusă azi multor provocări, unele vizând chiar distrugerea ei. Cât privește omagierea Sfințelor Femei din calendar, ea se justifică prin faptul că femeia are o mare putere de sacrificiu, de răbdare și înțelegere, având un rol esențial în viața Bisericii.

O dovadă a importanței acestei sărbători este și faptul că, din 2008, prima și a doua zi de Rusalii au fost declarate sărbători legale, libere. De asemenea, numeroase biserici și catedrale au Hramul „Pogorârea Sfântului Duh”.

La sfârșitul cuvântului de învățătură, părintele Dănuț Vidican a mulțumit unor oameni de bine, care au ajutat Biserica, în vederea resfințirii ei, din 30 august 2026. E vorba de lucrări *interioare* (schimbarea pardoselii, a marmurei, a sfintei mese cu moaște, achiziționarea unui Tron arhieresc și a unui Analog, introducerea încălzirii centrale etc.) și *exterioare* (schimbarea tablei de pe acoperiș, a crucilor de pe turlă, izolarea clădirii, amenajarea curții etc.) A făcut câteva scurte comunicări, mulțumind unor oameni de bine, care au ajutat cu bani la aceste realizări, după care ne-am deplasat, în urma prapurilor și a icoanelor, la Biserica Veche, de lemn, unde a avut loc sfințirea apei și miruirea enoriașilor participanți la slujbă.

În timpul slujbei de sfințire a apei, Părintele Vidican (îmbrăcat în haine preoțești de culoare verde, adecvate momentului sărbătorit) a dat un citat din *Sfânta Evanghelie după Ioan* (5, 1-14), care mi-a plăcut foarte mult, pentru că mi-a amintit de pieșa *Tulburarea apelor*, a lui Lucian Blaga. Iată un fragment al textului, în traducerea Mitropolitului Bartolomeu:

Părintele Pr. dr. Dănuț Vidican, sfințind apa, la Paraclisul din curtea Bisericii de lemn.

„După acestea era o sărbătoare a Iudeilor, și Iisus S-a suit la Ierusalim. Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, este o scăldătoare, care se numește pe evreiește Betezda, având cinci pridvoare. În acelea zăcea mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei. Că inger al Domnului se pogora din când în când în scăldătoare și tulbura apa; și cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ținut.

Și era acolo un om care, de treizeci și opt de ani, era bolnav. Pe acesta văzându-l Iisus zăcând, și știind că este așa încă de multă vreme, i-a zis: «Vrei să te faci sănătos?» Bolnavul i-a răspuns: «Doamne, om nu am, ca să mă arunce în scăldătoare, când se tulbură apa; că până merg eu, altul se coboară înaintea mea.» Iisus i-a zis: «Ridică-te, ia-ți patul și umblă!» Și îndată omul s-a făcut sănătos; și și-a luat patul și umbla.”

Cum spuneam, Lucian Blaga, care avea și studii teologice, a folosit această secvență în piesa lui, *Tulburarea apelor*. După terminarea slujbei, vizităm Biserica de lemn, ghid fiindu-ne însuși Părintele Dănuț Vidican. Această Biserică, având Hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” (același hram îl are și Biserica nouă, de zid), reprezintă, după cum se spune în prezentarea ei, „mai mult decât un simplu locaș de cult; este o mărturie vie a istoriei, a credinței și măiestriei arhitecturale a meșterilor transilvăneni din secolul al XVIII-lea. Construită în anul 1744, conform unei inscripții chirilice, păstrate pe portalul de trecere dintre pronaos și naos, această biserică este clasificată ca monument istoric de importanță națională, având codul LMI BN-II-m-A-01647. Ea funcționează ca un centru spiritual activ pentru comunitatea locală, îmbinând rolul de monument protejat cu cel de parohie ortodoxă vie.”

Biserica are o formă dreptunghiulară. Părintele ne deschide Biserica, folosind un ivăr special, făcut exclusiv din lemn, dar foarte sigur. Intrarea în Biserică se face prin partea sudică, unde intrăm în pronaos („tinda bisericii”), din care se trece în naos, pășind peste un prag înalt. Urmează absida Altarului, ceva mai îngustă decât corpul principal. Deasupra pronaosului se înalță un turn-clopotniță, cu o bază pătrată, pe care se sprijină coiful (vârful) ascuțit, ca al bisericilor maramureșene.

Prin eforturile Părintelui Dănuț Vidican, Biserica a fost consolidată și restaurată în 2018-2019, acoperișul fiind înlocuit în totalitate, păstrându-se fundația din piatră, grinzile de la bază și pereții din bârne. Pe peretele vestic s-a montat o toacă din lemn, iar în fața peretelui din est, se află mormântul (neîngrijit, cu scrisul de pe cruce indescifrabil) al Părintelui Petru Perhaiță (care a slujit aici între anii 1869-1902), care a fost și ctitor al școlii vechi. Pe peretele nordic se află o placă de marmură albă, cu textul: „În noiembrie 1993 se așează acest semn, pentru a consfinți existența de 400 de ani a satului Dobricel.” (Textul are o lacună, fiindcă prima atestare a satului Dobricel este din 1427, deci trecuseră, până în 1993, 566 de ani de la prima atestare, nu 400!). A fost refăcut și gardul de piatră împrejmuitoare, acoperit tot cu șindrila, și s-a amenajat curtea Bisericii, prin plantarea unor plante ornamentale, construirea unui paradis de vară și montarea unor băncuțe rustice, din lemn. În curte sunt câteva morminte, ale unor persoane apropiate de biserică, o troiță relativ nouă.

Pronaosul are un tavan, din care cauză omul nu poate sta în picioare, tavanul fiind prea jos. Părintele Vidican crede că acest detaliu are legătură cu rânduiala catehumenatului, catehumenii trebuind să stea cu capul plecat, ca semn al smereniei. Ideea nu este nouă. Multe lăcașuri de cult aveau o intrare mai mică decât un stat de om, astfel încât cei care intrau (inclusiv regii și împărații) erau nevoiți să se aplece, tot ca semn al smereniei. Aici era vorba de oameni maturi, de alte credință decât cea creștină, care, înainte de a fi botezați, erau făcuți catehumeni (treapta intermediară dintre starea de necreștin și cea de creștin). „Această treaptă de tranziție dura

odinioară un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, timp în care cel ce voia să treacă la creștinism trebuia să învețe adevărurile fundamentale de credință și să se pregătească sufletește pentru intrarea în Biserică, prin botez.” (Cf. Ce este catehumenatul? | Doxologia. Data accesării: 2 iunie 2026).

De pereți atârnă mai multe icoane pe sticlă, a căror vechime nu se cunoaște, iar pe vechea strană sunt câteva pagini, în chirilică, probabil dintr-un *Evangelhilar*. Cândva, până la restaurarea din 1965, pereții au fost „placați” cu picturi realizate pe pânze fixate pe bârnele de lemn, dar pânza a fost îndepărtată, din cauza degradării ei de-a lungul secolelor (există acum doar câteva bucăți păstrate din acea pânză). În pronaos se mai află o scară foarte veche, deasupra unui chepeng, prin care se urca în pod, la clopotniță. Ușile împărătești din iconostas au o formă arhaică, având doar două uși de intrare în Altar. Părintele Vidican ne arată câteva veșminte preoțești foarte vechi (stihare), specifice zonei, inclusiv pentru înmormântare, pe care le-a găsit în pod și le-a salvat, alături de câteva ștergare, prapori, tablouri, icoane pe sticlă etc. După restaurare, Biserica a fost resfințită, în

ieulie 2019, de către IPS Andrei, Arhiepiscop și Mitropolit.

Mulțumim frumos Părintelui Dănuț Vidican, pentru oficiile de ghid, îi urăm succes în proiectele viitoare și apoi ne urcăm în mașina familiei Vica și Victor Veja, care ne duce la Poieni, să vedem casa natală a lui Victor, care se prezintă foarte bine, fără urme de degradare, deși casa este nelocuită, noul proprietar trăind acum în Spania. Victor ne arată drumul pe care se dădea Alina cu sania (din fața casei până în vale), detaliu care ne-a emoționat, fiindcă ne-a făcut să reținem copilăria, „singura vârstă veselă și nevinovată”, cum o numea Ion Creangă, pe care l-am mai citat. La revenirea în Dobricel, ne-am oprit și la fosta casă părintească a cuscrei noastre, Vica, și această casă arătând excelent, noii proprietari fiind oameni foarte gospodari.

Ne-am dus apoi în Beclenuț, la casa cuscrilor, unde am servit masa de prânz, de Rusalii, pregătită de Vica așa cum ne-am dorit, „ca la Mama acasă” (tăiței din găină de casă, tocăniță de pui cu mămligă). Fiind și o zi binecuvântată, cu soare și căldură, ne-m simțit ca în copilăria noastră.

Când am redactat primele două volume din trilogia mea memorialistică, *Viața ca un dar* (I, 2022; II, 2023), mi-am pus problema găsirii unei soluții, pentru a putea reține momentele frumoase ale copilăriei și tinereții.

Știm că timpul este ireversibil și că acesta nu mai poate fi dat înapoi, cum faci cu acele unui ceasornic. Dar poți cel puțin să rețiești ceva ce ai trăit prima oară?

Mircea Eliade, în cunoscuta lui carte, *Aspecte ale mitului* (în românește de Paul G. Dinopol. Prefață de Vasile Nicolescu, Editura Univers, București, 1979, p. 33), spune că acest lucru este posibil doar prin *întoarcerea la origine*, „care ne îngăduie să trăim din nou timpul în care lucrurile s-au manifestat pentru prima oară”, această întoarcere constituind „o experiență de o importanță capitală”.

Mulțumim, dragă Vica și dragă Victor, pentru ziua oferită! Mulțumim, Preacucernice Părinte Dănuț Vidican, pentru Sfânta Liturghie la care am asistat, pentru faptul că am avut

posibilitatea, intrând în Biserica de lemn, pe care ați salvat-o, să îmi imaginez că am intrat în Biserica de lemn din Nandra mea natală, demolată în 1946!

Prin ceea ce ne-ați oferit, cu toții, am dat timpul înapoi, cu cel puțin o jumătate de veac!

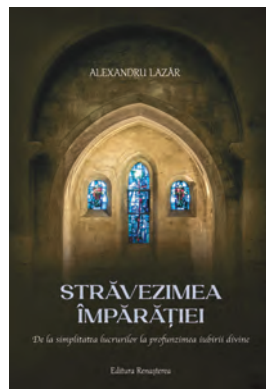
2 iunie 2026

Părintele Pr. dr. Dănuț Vidican, deschizând ușa Bisericii de lemn.

Părintele Pr. dr. Dănuț Vidican, alături de familiile Vica și Victor Veja și Doina și Ilie Rad.
Autoarea fotografiilor: Doina Rad.

Alexandru Lazăr, *Străvezimea Împărăției: de la simplitatea lucrurilor la profunzimea iubirii divine*, Renașterea, 2025, 188p.

Volumul *Străvezimea Împărăției* al teologului Alexandru Lazăr se înscrie convingător în aria teologiei reflexive și a spiritualității creștine contemporane, propunând o lectură integratoare asupra modului în care Împărăția lui Dumnezeu poate fi înțeleasă și trăită în ori-

zontul existenței cotidiene. Cartea este precedată de o prefață semnată de Pr. David Hudson, care oferă o cheie de lectură pertinentă și orientativă, și se încheie cu o postfață amplă a Protos. Dr. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, ce așază demersul autorului în contextul teologiei actuale și al preocupărilor pastorale contemporane.

Încă din *Cuvântul autorului*, se conturează limpede direcția fundamentală a lucrării: recuperarea valorii teologice a gesturilor mici și a realităților aparent nesemnificative, percepute ca anticipări concrete ale Împărăției lui Dumnezeu în „spectrul văzutului”. Alexandru Lazăr pleacă de la premisa că Împărăția nu este doar o realitate escatologică, proiectată într-un viitor îndepărtat, ci o prezență tainică și activă în prezent, accesibilă celui care își educă privirea duhovnicească. Această perspectivă se așază firesc în continuitatea tradiției patristice, care afirmă legătura profundă dintre viața duhovnicească și experiența concretă a lumii.

Primele capitole ale volumului au un caracter preponderent teoretic și oferă repere dogmatice, filosofice și istorico-religioase privind conceptele de credință, Dumnezeu și Împărăția Sa. Această secțiune introductivă fundamentează teologic reflecțiile ulterioare și previne alunecarea într-un discurs pur subiectiv sau sentimental. Împărăția lui Dumnezeu este analizată atât din perspectiva Revelației creștine, cât și în dialog cu diverse interpretări filosofice și religioase, fiind subliniat specificul viziunii creștine: Împărăția ca dar, comuniune și iubire.

Pe acest fundament conceptual solid, autorul dezvoltă ideea centrală a lucrării: Împărăția se dobândește prin lucruri simple. Textele care urmează îmbină reflecția teologică cu narațiunea și meditația, conferind volumului un caracter eseistic coerent și atractiv. Capitole precum *Privighetoarea Împărăției* (p. 45-55), *Când Împărăția are gustul unei ciocolate întregi* (p. 55-63) sau *Prânzul Împărăției* (p. 73-83) valorifică imagini concrete și experiențe cotidiene pentru a ilustra modul în care realitatea divină se poate revela în contexte obișnuite. Se remarcă aici capacitatea autorului de a traduce concepte teologice profunde într-un limbaj accesibil, fără a le dilua densitatea sau profunzimea.

Un loc central în economia volumului îl ocupă reflecțiile asupra iubirii ca forță vindecătoare și asupra libertății ca dar fundamental în căutarea Împărăției. Iubirea este prezentată nu doar ca virtute morală, ci ca energie transformatoare, capabilă să vindece patimile și să refacă integritatea persoanei. Libertatea, la rândul ei, este înțeleasă în sens teologic, ca posibilitate a răspunsului omului la chemarea lui Dumnezeu, nu ca autonomie absolută, ci ca relație și responsabilitate.

Capitolele cu accent duhovnicesc – inspirate de Vinerea Mare, de tăcere, de ascultare sau de confruntarea cu superficialitatea – adâncesc dimensiunea existențială a volumului. Texte precum *Ascultând Împărăția Neascultatului* (p. 113-123) sau *Superficialitatea și Împărăția lui Dumnezeu* (p. 123-135) formulează o critică subtilă a mentalității contemporane, marcată de grabă și exterioritate, pledând pentru recuperarea unei vieți interioare autentice, deschise întâlnirii cu Dumnezeu.

Partea finală a cărții, care cuprinde capitole precum *Spovedanie* (p. 135-142), *Scrisoare către sufletul omului* (p. 151-159) și *Împărăția celei de a doua șanse* (p. 159-167), este dominată de tema iertării și a nădejzii. Împărăția apare aici ca spațiu al restaurării, în care eșecul și fragilitatea umană nu sunt negate, ci asumate și transfigurate prin iubirea lui Dumnezeu. Textul final, *Să biruiști cu Dragostea lui Dumnezeu tot ceea ce este de nebiruit* (p. 167-175), sintetizează mesajul întregului volum: biruința creștină nu este una a forței, ci a iubirii jertfelnice.

În concluzie, *Străvezimea Împărăției* este un volum coerent și bine structurat, care reușește să îmbine rigoarea teologică, sensibilitatea literară și dimensiunea pastorală. Cartea se adresează atât cititorilor familiarizați cu discursul teologic, cât și celor interesați de o reflecție profundă asupra sensului vieții creștine. Prin accentul pus pe simplitate, iubire și trăire autentică, lucrarea aduce o contribuție semnificativă la teologia spirituală contemporană și reafirmă convingător faptul că Împărăția lui Dumnezeu se lasă descoperită celor care învață să privească lumea cu ochii inimii.

Pr. Circa Alexandru

Hramul Parohiei „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cluj-Napoca

Viorica Văscu

Sărbătoarea Sfinților Mari Împărați și întocmai cu Apostolii, Constantin și mama sa, Elena, a adus o atmosferă de rugăciune și bucurie în comunitatea Parohiei Ortodoxe de pe Calea Moșilor, numărul 25, din Cluj-Napoca. Evenimentele dedicate hramului acestei comunități au debutat în seara zilei de 20 mai 2026, prin săvârșirea slujbei Vecerniei cu Litie.

A doua zi, în data de 21 mai 2026, Sfânta Liturghie a fost oficiată de un sobor ales de slujitori, avându-l ca invitat special pe părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Din sobor au mai făcut parte părintele prof. univ. dr. Ioan Chirilă, directorul Bibliotecii Academiei Române (filiala Cluj), părintele Marcel Alexandru Sabău, fostul paroh al comunității, arhidiaconul Dan Grigore Văscu, directorul Radio Renașterea, și diacon Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, alături de alți preoți invitați.

Biserica a fost neîncăpătoare pentru mulțimea de credincioși. Printre aceștia s-au aflat și numeroși elevi de la Colegiul Național „George Barițiu”, care s-au împărtășit cu Sfintele Taine. Răspunsurile la strană au fost date de corul parohiei, dirijat de Raul Colceriu, iar la momentul chinonicului, arhidiaconul Ionuț Koblicska, slujitor al bisericii, a interpretat mai multe pricesne. Coincizând cu praznicul Înălțării Domnului, după Sfânta Liturghie a fost săvârșit Parastasul pentru eroii neamului, precum și pentru ctitorii și binefăcătorii lăcașului de cult trecuți la Domnul.

Repere teologice în cuvântul de învățătură

Cuvântul de învățătură de la Sfânta Liturghie a fost rostit de părintele profesor Ioan Chirilă. Referindu-se la sărbătoarea Sfinților Împărați și la importanța familiei, sfinția sa a subliniat:

„Împăratul Constantin este numit părintele creștinismului, tată al creștinilor, pentru ceea ce a făcut el în istorie pentru creștinism, oferindu-ne o credință liberă, câștigată, și pentru faptul că, în vremea sa, convocând Sinodul de la Niceea, a început să statornicească învățătura de credință, stabilind că Fiul este de o ființă cu Tatăl. Aceasta a fost urmată apoi, la Constantinopol, mai târziu, în anul 381, de stabilirea unității de treaptă și a preamăririi care se cuvine Duhului Sfânt, împreună cu Tatăl și cu Fiul. De aceea, vedeți, Sfântul Împărat Constantin este numit părintele creștinilor. Un părinte este un pater familias. Iar în acest an în care, așa cum a stabilit Sfântul Sinod, cinstim și vorbim în Biserica noastră despre familie, un pater familias este cel care mărturisește și îi face pe cei pe care îi zămislește să crească în credința în Dumnezeu cel Treimic, în Dumnezeu cel viu și adevărat. El este cel care, prin puterea modelului său, nu face altceva decât să-și crească odraslele ca pe niște coloane menite să sprijine pe frunțile lor cerul și în inimile lor străfundul iubirii Treimii.”

Întrucât în această zi a fost celebrată și Înălțarea Domnului, părintele profesor a vorbit despre momentele de după Înviere și răspândirea credinței: „Iubiții mei, când vorbim despre Ispas, despre sărbătoarea Înălțării Domnului, cinstim un moment minunat din viața Mântuitorului Iisus Hristos. Este clipa în care Apostolii, mai întâi înfricoșați și neștiind ce să creadă, sunt întăriți de Domnul. Pe parcursul celor patru zile de după Înviere, Mântuitorul le-a spus: ‘De ce lăsați să se ridice asemenea gânduri în inimile voastre?’, căci ei, vă-

zând că a venit în chip minunat, au crezut că este o năluca, o fantomă. Întrucât El este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, i-a încredințat că El este Hristosul, Domnul care S-a jertfit, care a murit și care a înviat, făcându-Se începătură tuturor celor care cred și nădăduiesc în măreția Învierii. Alungând această îndoială din inimile lor, i-a luat cu Sine pe Muntele Măslinilor (Eleon). Acolo, după ce le-a tălmăcit și i-a încredințat despre toate mărturiile Scripturii care ni-L prezentau ca Mesia, S-a înălțat la cer și a fost luat de la ochii lor, cum ne spune Evanghelistul. Le-a descoperit că trebuie să Se ducă la Tatăl cel din ceruri pentru ca Mângâietorul cel făgăduit să vină. Încredințându-se prin această binecuvântare, Apostolii s-au întors cu bucurie în Ierusalim pentru a aștepta îmbrăcarea cu putere de sus — veșmântul cel nou care va veni peste zece zile, în ziua Cincizecimii, și care îi va întări și le va da curaj ca în fiecare zi, în templul de la Ierusalim, să-L mărturisească pe Hristos cel înviat. Evanghelia ne spune că, începând de la Ierusalim, acest adevăr s-a semănat în toată lumea. Însă această răspândire în lume s-a putut realiza ulterior și datorită unor împărați creștini precum Constantin, Teodosie sau Iustinian. Să știți că, pe lângă botezul cu Duhul Sfânt, în istoria Bisericii noastre a fost și botezul sângelui, acest botez martiric ce mărturisea părtășia celor care cred în Înviere, închinându-se jertfei Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.”

În continuare, făcând referire la Ziua Eroilor și la datoria sfântă de a ne aminti de jertfa celor care s-au jertfit pentru țară, părintele profesor a menționat: „Dacă îi pomeniți pe eroii neamului, trebuie cu toții să ne aducem aminte de pildele de neegalat lăsate în istorie. Când vorbim despre iubirea de țară, nu vorbim doar despre o simplă amintire a străbunilor, ci vorbim despre iubirea pe care noi trebuie să o mărturisim și să o împlinim totdeauna față de cei care au făcut ca acest pământ binecuvântat să fie așezat în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Această sărbătoare este momentul în care cei mici ar trebui să învețe de la voi, cei albiți de vremuri, ce înseamnă să-ți iubești patria. Ce înseamnă să-i iubești pe cei care n-au precupețit nimic și și-au sacrificat propria viață pentru ca această Grădină a Maicii Domnului să rămână și să se împlinească ca un altar al Domnului, ca un rai binecuvântat.”

La final, explicând adâncimea Tainei Sfintei Euharistii și legătura ei cu viața cerească, pr. Ioan Chirilă a adăugat: „După Înviere, când ucenicii s-au întâlnit cu Mântuitorul Iisus Hristos, El i-a întrebat: ‘Aveți aici ceva de mâncare?’, iar ei I-au adus pește și fagure de miere. Privind spre această pildă, când veniți aici la Biserică, aduceți-I lui Dumnezeu foamea voastră după viața cerească, iar El vă dă în schimb Trupul și Sângele Său. Aceasta înseamnă Euharistia. În vechiul simbolism creștin, acronimul grecesc **IH-TIS** (pește) cuprinde tainic mărturisirea de credință: fiecare literă ne vorbește despre Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul (Iesus Christos Theou Yios Soter). Ceea ce a săvârșit Hristos, împărtășindu-Se în fața Sfinților Apostoli, era o încredințare că noi trebuie să ne unim neîncetat cu Cel care este izvorul mântuirii noastre, prin Trupul și Sângele Său, pentru a putea intra din nou în grădina Paradisului, închisă odinioară prin căderea protopărinților. Cel de-al doilea simbol, fagurele de miere sau dulceata mielului jertfit, reprezintă Împărăția lui Dumnezeu. Prin momentul Înălțării Mântuitorului Iisus Hristos, această Împărăție nu doar că s-a deschis, ci ni se împărtășește neîncetat, ca hrană duhovnicească, până la sfârșitul veacurilor.”

Destinația omului și drumul mântuirii

La finalul slujbei, părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru a transmis binecuvântarea și prețuirea Chiriarhului locului, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei. În cuvântul său, Sfinția Sa a arătat că Înălțarea Domnului ne descoperă destinația fi-

nală a omului, vorbind totodată despre importanța sfinților în viața noastră: „Sărbătoarea Înălțării Domnului ne arată destinația noastră pentru care am fost aduși din neființă în relație: așezarea noastră, prin Fiul lui Dumnezeu întrupat, de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, în sânul dumnezeieștii trăiri. Calea prin care ajungem este personală. Una dintre ele este acest eroism responsabil prin jertfă de sine, căci nimeni nu are dragoste mai mare decât cel ce își pune viața pentru prietenii săi. Eroii neamului s-au făcut asemenea lui Hristos. Eroii ai neamului sunt și sfinții noștri români care, pe an ce trece, se adaugă în conștiința noastră colectivă, pentru că avem nevoie de ei, de exemplul lor, de jertfa lor și de rugăciunile lor.”

În continuare, părintele arhimandrit a subliniat că sfințenia se poate cultiva pe căi diverse, dar întotdeauna în strânsă legătură cu viața liturgică a comunității: „O cale este și viața de familie, care, dacă este trăită în cuminenție și își împlinește rostul, are și ea eroismul ei, pentru că nu este ușor. [...] În Biserică suntem o comunitate care trăim în comunione, formăm Trupul Domnului Hristos și chiar ne împărtășim cu El. Este minunată această imagine: suntem, dar ne și împărtășim din Trupul și Sângele Domnului Hristos.”

După rostirea cuvântului duhovnicesc, arhim. Dumitru Cobzaru a adresat calde felicitări părintelui paroh Ciprian Ilie Mișin, doamnei preotese Laura Maria Mișin, comitetului parohial și tuturor celor implicați în organizarea hramului.

În semn de recunoștință, părintele paroh Ciprian Mișin a mulțumit ierarhului pentru binecuvântare, soborului de slujitori pentru prezență și tuturor credincioșilor care au ales să se roage împreună în această zi de mare sărbătoare. La ieșirea din lăcașul de cult, bucuria hramului a fost împărtășită cu toți cei prezenți, fiecare participant primind din partea parohiei câte un pachet, ca semn al dragostei și al ospitalității comunității de pe Calea Moșilor.

Un secol de istorie pe Calea Moșilor

Parohia Ortodoxă „Sfinții Împărați Constantin și Elena” a fost înființată în anul 1922, fiind a doua parohie ca vechime din Cluj-Napoca. Actualul lăcaș de cult a fost ridicat între anii 1995-1998. Comunitatea este păstorită de preotul Ciprian Ilie Mișin, începând cu data de 11 ianuarie 2021, în urma pensionării părintelui Marcel Sabău. Din anul 2023, biserica adăpostește o raclă cu fragmente din moaștele Sfinților Împărați Constantin și Elena, aduse din Grecia, din Mitropolia de Veria, Naoussa și Kampania, oferind comunității un izvor permanent de binecuvântare și mângâiere duhovnicească.

† **SAMUEL Bistrițeanul**
EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Mai 2026

1 mai

În biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește un scurt cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 mai

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

În biserica cu hramurile „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” și „Sfânta Treime” din localitatea Bunești (paroh: Pr. Grigore Chira), protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez și rânduiala îmbisericii pentru pruncul Nicodim, fiul părintelui paroh Grigore Chira. Rostește un cuvânt de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

3 mai

În biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Sânmărtin (paroh: Pr. Simion Valeriu Todorean), protopopiatul Cluj I, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la interiorul bisericii parohiale și slujește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. La final, săvârșește slujba de sfințire a noului Altar de vară construit în proximitatea lăcașului de cult. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, hirotesește întru iconom pe părintele paroh Simion Valeriu Todorean, iar doamnei Magdalena-Lucia Suciu, primarul comunei Chinteni, îi conferă Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, oficiază Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

4 mai

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, face parte din comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot paroh la Parohiile Mijlocenii Bărgăului (protopopiatul Bistrița), Rodna I (protopopiatul Năsăud), Mica (protopopiatul Dej), Fundătura (protopopiatul Gherla), Nadășu, filia Nearșova (protopopiatul Huedin) și Soporu de Câmpie (protopopiatul Turda).

În curtea Reședinței Mitropolitane din Cluj-Napoca, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, se închină la racla cu Sfintele Moaște ale Sfântului Gheorghe Pelerinul de la Mănăstirea Văratec, județul Neamț.

5 mai

Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor” din localitatea Sânnicoară. Se întâlnește cu angajații și pacienții. Rostește un cuvânt duhovnicesc și le oferă daruri.

6 mai (Înnumărtăirea Cincizecimii)

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

7 mai

În Paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” din incinta Protopopiatului Huedin, asistă la slujba de Tedeum, apoi în sala de conferințe a Protopopiatului, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, prezidează conferința anuală de primăvară cu preoții din Protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

La ceas de seară, în Aula Magna a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, participă la conferința „Război și pace”, un dialog între prof. univ. dr. Adrian Papahagi și conf. univ. dr. Armand Goșu. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

8 mai

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

Program de audiențe la birou.

În platoul Radio Renașterea, participă la înregistrarea emisiunii „ABC-ul credinței”, realizată de PC. Pr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

Cu binecuvântarea Preasfințitului Nestor, Episcopul Devei și

Hunedoarei, în capela mortuară din parohia Crișcior, județul Hunedoara, oficiază slujba Priveghiului la căpătâiul adormitului întru Domnul Nicolae Cristea, văr primar al Preasfinției Sale. Rostește un cuvânt de mângâiere.

9 mai (Aducerea la Bari a moaștelor Sfântului Ierarh Nicolae)

Cu prilejul hramului de vară, în biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” de la mănăstirea Escu (stareț: Protos. Dorotei Ilieșiu), protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

10 mai

În biserica „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din localitatea Coșbuc (paroh: Pr. Iuliu Morariu), protopopiatul Năsăud, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la exteriorul bisericii parohiale. În continuare, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, îi conferă părintelui paroh Iuliu Morariu, Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Domnului Nicolae Petri, directorul general al companiei de construcții Diferit S.R.L., îi conferă „Crucea Transilvană” pentru mireni. Domnului Ioan Pavelea, primarul comunei Coșbuc, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Vasile Vasile îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Domnului Nicolae Runcan îi conferă Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Domnului Pavel Sângeorzan și doamnei Ioana Sângeorzan le oferă Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni”. Domnilor Nechita Someșan, Ioan Burnar, Liviu-Alexandru Popu, Ioan Biriș le conferă Diploma omagială „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Domnilor Bugnar Leon, Cira Vasile, Roș Anchidim, Tarniță Dorin Ioan și Cotuțiu Ioan le acordă „Gramata Mitropolitană, însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a credinciosului”.

Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul a oficiat Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în biserica „Sfânta Treime” de pe strada Bisericii Ortodoxe din Cluj-Napoca la praznicul Rusaliilor, 31 mai 2026.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, oficiază Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

11 mai

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

12 mai

În Paraclisul „Sfântul Proroc Ioan Botezătorul” din proximitatea Protopopiatului Gherla, asistă la slujba de Tedeum, apoi în sala de conferințe a Protopopiatului, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, prezidează conferința anuală de primăvară cu preoții din Protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită la biserica „Sfântul Nicolae” din municipiul Gherla (parohi: Pr. Mircea Bidian și Pr. Sorin Botiș). Este însoțit de PC. Pr. Iulian Paul Isip, protopopul de Gherla.

În proximitatea statuii Lupa Capitolina de la intrarea în Parcul Mare din municipiul Gherla, participă la inaugurarea primului defibrilator extern automat, cu instrucțiuni vocale, din municipiul Gherla. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

13 mai

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

14 mai

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Amfiteatrul „Pr. Prof. Dr. Ioan Găman” al Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, susține conferința intitulată „Smerenia și așezarea duhovnicească în viața creștinului de astăzi”, eveniment organizat de programul

de master „Spiritualitate creștină și viața sănătoasă” al prestigioasei instituții de învățământ teologic din capitală. La final, răspunde întrebărilor venite din partea celor prezenți.

Face o vizită la Mănăstirea „Radu Vodă” din București. Se închină la raclele cu Sfintele moaște ale Sfântului Ierarh Nectarie de la Eghina și ale Sfântului Cuvios Mucenic Efrem cel Nou.

15 mai

Program de audiențe la birou.

În platoul Radio Renașterea, participă la înregistrarea emisiunii „ABC-ul credinței”, realizată de PC. Pr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

16 mai

În curtea bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Ghirișu Român (paroh: Pr. Dan-Ovidiu Tiniș), protopopiatul Cluj I, săvârșește slujba de sfințire a noului Altar de vară. În continuare, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Dan-Ovidiu Tiniș. Domnului Vasile Foça, primarul comunei Mociu, îi acordă Diploma omagială „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Domnului Mihail Pop, episcopul parohiei îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Vasile Tiniș îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Domnilor Marcel Baciu și Mihai Pop le conferă Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni”.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale din localitatea Ghirișu Român. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” de la Co-roana din municipiul Bistrița (parohi: Prot. Marius Pintican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Răzvan Someșan și Beatrice Moldovan, fiica domnului Emil Radu Moldovan, președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

17 mai

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în Paraclisul cu hramurile „Sfântul Ierarh Vasile cel Mare” și „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință” din incinta Institutului Regional de Gastroenterologie și Hepatologie „Prof. Dr. Octavian Fodor” din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Gheorghe Daniel Puian), săvârșește Taina Sfântului Maslu și rostește un cuvânt duhovnicesc.

18 mai

La Grădinița cu Program Prelungit „Mica Sirenă” din Cluj-Napoca, participă la manifestarea aniversară prilejuită de împlinirea a 50 de ani de activitate educațională. Rostește un cuvânt festiv și binecuvintează pe cei prezenți.

19 mai

În biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dej (parohi: Pr. Gavril Gretinuc și Pr. Teodor Iuliu Leach), asistă la slujba de Tedeum, apoi în sala de conferințe a Protopopiatului, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, prezidează conferința anuală de primăvară cu preoții din Protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

20 mai (Odovania praznicului Învierii Domnului)

La miezul nopții, în Paraclisul „Sfântul Ierarh Nicolae” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (slujitor: Protos. Grigorie Foltiș), participă la Utrenia Odovaniai praznicului Învierii Domnului. În continuare, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

21 mai (Înălțarea Domnului. Sfinții Mari Împărați și întocmai cu Apostolii, Constantin și mama sa, Elena)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Dobric (stareț: Stavr. Veronica Coțofană), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

22 mai

Face o vizită la biserica „Sfânta Treime” din localitatea Jucu de Sus (paroh: Pr. Bogdan Lucian Șoptorean). Este însoțit de PC. Pr. Dan Hognogi, protopopul de Cluj I.

În localitatea Jucu de Sus, participă la ceremonia de inaugurare a statuii Reginei Maria a României. Cu acest prilej, oficiază slujba

de binecuvântare și rostește un cuvânt ocazional.

Program de audiențe la birou.

23 mai

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

24 mai

Pe esplanada din fața bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul bistrițean Ghinda (paroh: Pr. Doru Constantin Zaharie), oficiază slujba de sfințire a celor două noi clopote, achiziționate prin generozitatea familiilor Dan și Andreea Țîrgoveț și Nicolae și Nastasia Uilăcan. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În curtea bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul bistrițean Ghinda (paroh: Pr. Doru Constantin Zaharie), săvârșește slujba de sfințire a noului Altar de vară. În continuare, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, hirotesește întru iconom pe părintele paroh Doru-Constantin Zaharie. Familiei Dan și Andreea Țîrgoveț îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Familiei Nicolae și Nastasia Uilăcan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Dumitru Roș îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Domnului Vasile Codărean îi conferă Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Domnului Alexandru Molnar îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni”. Doamnelor Daniela Marga și Daniela Bălăjan le acordă „Gramata Mitropolitană, însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a credinciosului”.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește un cuvânt duhovnicesc.

25 mai

La Sala Polivalentă BT Arena din Cluj-Napoca, participă la ceremonia festivă dedicată absolvenților promoției 2026 ai Universității Tehnice din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de felicitare.

26 mai

În biserica „Sfântul Ierarh Nicolae”, cunoscută și sub denumirea de „Catedrala Ortodoxă din Năsăud” (parohi: Pr. Florin Rusu și Pr. Lucian Greabu), asistă la slujba de Tedeum, apoi în sala de conferințe a Protopopiatului, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, prezidează conferința anuală de primăvară cu preoții din Protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

27 mai

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

28 mai

La Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca, în spațiul „Galeria Academica”, participă la conferința „Vocația ardeleană a mecenatului cultural național”, susținută de prof. univ. dr. Marius Bojiță, președintele Fundației Transilvania Leaders.

29 mai

Cu prilejul festivității de absolvire a elevilor claselor a XII-a, promoția 2026, în Paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi”, al Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca (slujitor: pr. Ionuț Arieșan), slujește Sfânta Liturghie împreună cu pr. conf. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, directorul instituției, și soborul părinților profesori. Rostește cuvântul de învățătură.

Program de audiențe la birou.

30 mai

În Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”. slujește Sfânta Liturghie și oficiază slujba Parastasului de obște.

În biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din municipiul Bistrița (parohi: Pr. Ioan Pinteș și Pr. Ștefan Borodi), oficiază slujba înmormântării părintelui pensionar Ioan Bartoș, paroh al comunității bistrițene timp de 28 de ani (1981-2008). Rostește un cuvânt de mângâiere.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, săvârșește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

31 mai (Pogorârea Duhului Sfânt)

În Biserica „Sfânta Treime” de pe strada Bisericii Ortodoxe din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Cons. Cristian Baciș și Pr. Florin Cătălin Ghiț), slujește Sfânta Liturghie, săvârșește sfințirea mică a apei și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, pe platforma din fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, slujește Vecernia Plecării Genunchilor. Apoi, pe străzile din centrul municipiului, participă la tradiționala Procesiune de Rusalii, condusă de Înaltpreasfinția Sa.

A consemnat Marian Șomlea, secretar de cabinet

† **ANDREI**

MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Mai 2026

1 mai

Primește la reședință o parte dintre foștii colegi de la Facultatea de Construcții Căi Ferate, Drumuri și Poduri și Întreținere Feroviară, promoția 1972, din cadrul Universității Politehnice din București. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

2 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, cu prilejul bramului Bisericii „Sfinți Împărați Constantin și Elena” de la Nissa, Franța, 21 mai 2026.

În parohia Ardan, protopopiatul Bistrița, săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Ion-Viorel Gotea și conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Sebastian Cifor, primarul comunei Șieu.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la slujba Vecerniei, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

3 mai

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În clădirea Seminarului Teologic Ortodox, participă la întâlnirea festivă a absolvenților Promoției 1972 de la Facultatea de Construcții Căi Ferate, Drumuri și Poduri și Întreținere Feroviară a Universității Politehnice din București. În capela instituției de învățământ, oficiază slujba Parastasului pentru profesorii și colegii mutați în eternitate și rostește un cuvânt evocator. În sala de festivități a școlii, participă la recepția organizată cu acest prilej.

4 mai

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de

examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preoți la parohiile Mijlocenii Bârgăului (protopopiatul Bistrița), Fundătura (protopopiatul Gherla), Rodna I (protopopiatul Năsăud) și Mica (protopopiatul Dej).

În curtea Centrului Eparhial, întâmpină delegația Arhiepiscopiei Iașilor ce aduce spre închinare, preț de câteva ore, racla cu Sfintele Moaște ale Sfântului Gheorghe Pelerinul. Rostește un cuvânt de bun venit.

5 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Beclean. În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” (paroh: Pr. Claudiu Zinveliu), asistă la slujba de Te-Deum, rostește un cuvânt duhovnicesc și conferă părintelui emerit Vasile Mălinaș Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. În sala de ședințe a protopopiatului, rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită în Biserica „Buna Vestire” din Beclean (paroh: Prot. Dragoș Cristian) aflată la finalul procesului de renovare și înfrumusețare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

6 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La reședința patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Daniel al României.

7 – 8 mai

În Sala Sinodală din Palatul Patriarhal din București, sub conducerea Preafericitului Părinte Daniel al României, participă la ședința de lucru a Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

9 mai

Cu o zi întârziere, cu prilejul hramului Mănăstirii „Sfântul Ioan Teologul” de la Pădureni, protopopiatul Turda, pe altarul de vară, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În localitatea Bolduț, protopopiatul Turda, săvârșește slujba Punerii Pietrei de temelie pentru noua biserică parohială. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Domnului Virgil Păcurar, primarul comunei Ceanu Mare, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”.

Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări de înfrumusețare realizate la casa parohială din Bolduț. Rostește un cuvânt de felicitare. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Adrian-Eugen Moldovan. Este însoțit de domnul Darius

Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Nectarie, Episcopul Ortodox Român al Irlandei și Islandei.

10 mai

În biserica din cartierul Băi al municipiului Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Teodor Claudiu Șumandea. Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj” îl conferă domnului Mihai Hădărean și domnului Rareș Brad, iar Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă domnului Liviu Nicoară și domnului episcop Florin Cocus. Domnului Nicolae Jurca și domnului Aurel Arion le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noii case parohiale din cartierul Băi al municipiului Turda. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Prin intermediul Preasfințitului Părinte Nectarie, Episcopul Ortodox Român al Irlandei și Islandei, delegat pentru a binecuvânta lucrările realizate la Biserica „Sfântul Prooroc Ilie Tezvitianu” din Câmpia Turzii, conferă părintelui paroh Raul George Rațiu Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă domnului Mihai Mircea Chifor și domnului Marius Emil Șoș, iar „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” o acordă domnului Marcel Ștefan Paleoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, împreună cu Preasfințitul Părinte Nectarie, Episcopul Ortodox Român al Irlandei și Islandei, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

11 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

12 mai

Oficiază slujba de binecuvântare a ampleror lucrări de reabilitare realizate la clădirile Școlii Generale numărul 1 din Gherla. Săvârșește slujba de sfințire a apei și rostește un cuvânt duhovnicesc, în prezența elevilor și profesorilor. Asistă la programul artistic organizat cu acest prilej.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la festivitatea omagierii Prof. emerit dr. Hans Klein la împlinirea vârstei de 85 ani. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă sărbătoritului Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj, participă la festivitatea de premiere la nivel eparhial a laureaților Concursului Național Catehetic „Familia – binecuvântare a lui Dumnezeu și școală a iubirii smerite și darnice”, ediția a XVIII-a, organizat de Patriarhia Română în contextul tematicii anului 2026, declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept „An omagial al pastorației familiei creștine” și „An comemorativ al sfințelor femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvivoase, soții și mame)”. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de PC Pr. Cornel-Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 mai

În Biserica „Sfânta Treime” din Dej (parohi: Pr. Nicolae Muntean și Pr. Adrian Bolog), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Ioan Isaiu, fost actor al Teatrului Național din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

14 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În cadrul „Serilor Culturale” de la Muzeul Mitropoliei de la demisolul catedralei, participă la momentul festiv al lansării volumului „Relațiile dintre Biserica Ortodoxă Română și Casa Regală a României între anii 1918 – 1947”, al teologului și istoricului Paul-Ersilian Roșca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel-Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 mai

La Facultatea de Teologie din Alba-Iulia, se întâlnește cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu.

La Casa de Cultură a Sindicatelor din Alba-Iulia, la împlinirea a 35 ani de la înființarea Universității „1 Decembrie 1918”, în calitate de cofondator, participă la evenimentul festiv organizat cu acest prilej. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Spermezeu, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Ioan Simion Buta), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Liviu Vidican, tatăl părintelui Liviu Vidican-Manci, directorul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt de mângâiere.

16 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În biserica Mănăstirii „Mihai Vodă” de la Turda, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Mircea și Adina Abrudean. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala de festivități a Domeniului „Transilvania” din Jelna, protopopiatul Bistrița, participă la recepția oferită cu prilejul căsătoriei tinerilor Roxana Beatrice și Răzvan Someșan. Rostește un cuvânt de felicitare.

17 mai

Oficiază slujba de binecuvântare a ampleror lucrări realizate la biserica din filia Podirei a parohiei Chintelnice, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în biserica ortodoxă românească din Alcalá de Henares (Spania), duminică, 24 mai, 2026.

În biserica din Podirei, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui paroh Grigore Linu îi conferă Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Mihai Pop și domnului Ioan Dan, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Sorin-Aurel Mititean, primarul comunei Șieu-Măgheruș. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Protos. Grigorie Foltis), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Casian și Ioana Pop. Rostește un cuvânt de învățătură.

În capela mortuară din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Marcel Mureșan. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

18 – 28 mai

Efectuează o călătorie în vestul Europei, pentru a oficia mai multe slujiri liturgice. Luni, 18 mai, vizitează bisericele istorice din Rust (Austria). Marți, 19 mai, vizitează obiective turistice din Matrei am Brenner (Austria). Miercuri, 20 mai, vizitează obiective turistice și bisericești din Nisa (Franța). Joi, 21 Mai, cu prilejul hramului Bisericii „Sfinți Împărați Constantin și Elena” de la Nisa, Franța, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, slujește Sfânta Liturghie

și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh Radu Totelecan Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Vineri, 22 mai, la ceas de seară, la sediul Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei din Madrid, se întâlnește cu ierarhii locului, Preasfințitul Părinte Timotei și Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia și cu ierarhii invitați la momentul festiv al sfințirii Catedralei Episcopale. Sâmbătă, 23 mai, în sobor de arhieriei, participă la slujba de sfințire a noii Catedrale Episcopale din Madrid și slujește la Sfânta Liturghie. La ceas de seară, la sediul Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” părintelui Arhidiacon Spiridon Burlacu și părintelui Arhidiacon Casian Nemet, cei mai apropiați colaboratori ai ierarhilor. Duminică, 24 mai, în biserica ortodoxă românească din Alcalá de Henares (Spania), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh Adrian Pinteia Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Luni, 25 mai, vizitează obiective turistice și bisericești din Lyon (Franța). Marți, 26 mai, vizitează Catedrala Catolică din Vaduz (Principatul Liechtenstein). Miercuri, 27 mai, vizitează vestita Abație de la Melk (Austria). Joi, 28 mai, vizitează Sanctuarul Marian de la Mariapöcs (Ungaria). Este însoțit de PC Pr. Ioan Buftea, protopopul Dejului.

29 mai

Examinează, la disciplina Spiritualitate Ortodoxă, prima serie a studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Examinează, la disciplina Spiritualitate Ortodoxă, prima serie a masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În curtea Centrului Eparhial, participă la festivitatea de absolvire a claselor a XII-a de la Colegiul Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

30 mai

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din localitatea Sava, protopopiatul Cluj. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Sava, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Arsenie Dumitru Sidor. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Niță Cira. Domnului Ioan Huldușan, primarul comunei Pălăta, îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Emil Rus și Cătălin Rus, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Nuțu Gocan.

În centrul satului Sava, participă la momentul festiv al inaugurării noului Monument al eroilor. Săvârșește slujba de sfințire

a monumentului și cea de pomenire a eroilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la ceremonialul cultural și militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Dragoș-Teodor Stroian de la Radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

31 Mai (Pogorârea Duhului Sfânt)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Fundătura, protopopiatul Gherla, pe diaconul Arsenie Dumitru Sidor. Oficiază rânduiala sfințirii spicelor de grâu.

Primește la reședință oficialitățile centrale, județene și locale, civile și militare, prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Pe o scenă special amenajată în fața Catedralei Mitropolitane, la ceas de seară, împreună cu Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul, slujește Vecernia plecării genunchilor și rostește o cateheză.

Conduce, pe străzile din centrul municipiului Cluj-Napoca, tradiționala Procesiune de Rusalii. La finalul acesteia, pe scena din fața catedralei, rostește rugăciunea de binecuvântare a holdelor și rostește un cuvânt duhovnicesc.

La sediul Arhiepiscopiei Aradului, se întâlnește cu Înaltpreasfințitul Părinte Timotei.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

În vremuri grele, Dumnezeu trimite ca păstori oameni providențiali. Patriarhul Justinian Marina

Zenovia Zamfir

Auzim adesea în jurul nostru „nimic nu este întâmplător în această viață”, toate sunt destinate, urse sau, cum spunea Mitropolitul Bartolomeu Anania „toate au o rânduială”. Adevărul este că „a rânduit Bunul Dumnezeu” ca eu să văd lumina zilei la țară, „acolo unde s-a născut veșnicia”, cum bine a rostit Lucian Blaga, să copilăresc într-un loc binecuvântat, pe unde odinioară și-a purtat pașii „Vrednicul de pomenire Patriarhul Justinian Marina”, să lucrez într-o instituție de cultură, „Casa Cărții”, Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea, să scriu cărți și să-mi cinstesc cum se cuvine înaintașii. Frumoasă șansă, minunat destin! Copilăria mi-am petrecut-o alături de alți vecini, pe dealuri, la pâraul Cerna cu apa lui limpede și curgătoare, iar de cele mai multe ori în curtea bisericii din sat, care se află chiar peste drum de casa părintească.

Despre marele ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul Justinian Marina, am aflat că este din aceea zonă abia după evenimentele din 1989. Se știe că în perioada comunistă religia era separată de Biserică, dar ambele erau condamnate. În acele vremuri tulburi Patriarhul Justinian Marina a încercat și a reușit să „conducă corabia Bisericii Ortodoxe Române spre liman”, ne spunea domnul George Stan, medicul care a fost în preajma marelui ierarh aproape șaptesprezece ani. Am avut șansa să vorbesc de mai multe ori cu domnia sa, îmi povestea cu lacrimi în ochi cât de greu a fost pentru „Apostolul neamului românesc”, cum l-a numit domnul Gheorghe Vasilescu în scrierile sale, în aceea perioadă de prigoană comunistă. A suferit cumplit când prin Decretul 410/1959, articolul 7, se impunea excluderea din mănăstiri a tuturor călugărilor cu vârsta mai mică de 55 de ani, precum și a tuturor monahiilor cu vârsta mai mică de 50 de ani. Faptul că s-a opus i-a determinat pe mai marii vremii să-l trimită cu domiciliul forțat la Schitul Dragoslavele. Văzând că această tactică făcea mai mult rău „turmei sale”, Patriarhul Justinian Marina, a aplicat arta diplomației și încet, încet a reușit să salveze o parte dintre preoții, monahii și monahiile prizonieri pe nedrept. Dar judecata omului nu se compară cu judecata Domnului! O parte dintre monahii care au suferit în temnițele comuniste, astăzi sunt Sfinți.

În ultimii ani, cercetătorii au scos la lumină din arhivele securității mai multe documente din care rezultă că Patriarhul Justinian Marina s-a zbatut „ca un leu”, să-și salveze clerul din ghearele comuniștilor. Printre Sfinții Închisorilor care au fost protejați, ajutați de marele ierarh, se numără: Ilie Cleopa, Arsenie Boca, Ilie Lăcătușu, născut în comuna Tetoii din județul Vâlcea. Viețile acestor Sfinți sunt adevărate file din istoria poporului român. În cartea „Memorii” a Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania, un vâlcean din localitatea Glăville, descoperim cât de mult și-a iubit Patriarhul Justinian Marina clerul și poporul. Întâlnirea celor

doi ierarhi, sprijinul și conlucrarea pentru binele Bisericii Ortodoxe Române, au fost considerate ca fiind providențiale.

Despre Sfântul Cuvios Cleopa de la Sihăstria, se spune că „s-a născut pe 10 aprilie 1912, la Sulița, Botoșani, și a trecut la Domnul pe 2 decembrie 1998. A fost arhimandrit, duhovnic și stareț al Mănăstirii Sihăstria Neamțului. Părintele Patriarh Daniel l-a numit «dar al lui Dumnezeu pentru poporul român». Și-a dedicat întreaga viață nevoinei, rugăciunii și pocăinței. Prin predicile sale, a ajutat mulți oameni să se întoarcă la credință și să își schimbe viața. În primele două luni după naștere, pruncul Constantin, viitorul Părinte Cleopa, era tot timpul bolnav. Neștiind ce să mai facă, mama lui s-a dus cu pruncul la vestitul duhovnic Conon Gavrilesco, de la Schitul Cozancea, care a sfătuit-o să dăruiască pe copil Maicii Domnului. Atunci mama s-a închinat cu lacrimi la icoana Maicii Domnului, făcând trei metanii, și, căzând în genunchi, a zis plângând: «Maica Domnului, îți dăruiesc ție copilul acesta al meu, că este bolnav și plânge mereu. Fă ce știi tu cu el!» După ce a fost dăruit Maicii Domnului, pruncul Constantin s-a făcut sănătos și nu a mai fost bolnav de moarte toată viața sa. Iar părintele Conon a zis mamei sale că acest copil o să trăiască cel mai mult dintre toți – iar cuvintele sale se vor dovedi adevărate...” (Ziarul *Lumina*, un articol de: Raluca Brodner - 06 Ianuarie 2014). În toamna anului 2025, am avut bucuria de a ajunge la mormântul Sfântului Cuvios Ilie Cleopa care „este loc de pelerinaj pentru credincioșii ortodocși din toate zonele țării. Mai ales cei care l-au cunoscut pe marele duhovnic de-a lungul celor 64 de ani petrecuți numai la Sihăstria vin să se închine la mormânt și, susțin ei, simt binecuvântarea și ajutorul părintelui Cleopa în realizarea dorințelor”. Emoția a fost mare! Părintele arhimandrit Ciprian Grădinaru, slujitor și duhovnic la Paraclisul Catedralei Mântuirii Neamului, ucenic al părintelui Cleopa, spunea: „Patriarhul Justinian Marina l-a adus pe părintele Cleopa Ilie din pustie. L-a ajutat să iasă de sub prigoana și de sub urmărirea comunistă, deoarece comuniștii aveau interesul să-l omoare. Patriarhul Justinian, care îl iubea pe părintele Cleopa foarte mult și îl prețuia pentru viața lui duhovnicească înaltă, a intervenit pe lângă autoritățile comuniste de atunci, pe lângă Dej, pe lângă Emil Bodnăraș, care era ministru de interne la vremea respectivă, și i-au dat grațiere. L-au căutat, aproape trei luni de zile, părintele Petroniu Tănase și alți părinți din Mănăstirea Sihăstria, prin locurile unde știau că părintele se ascunde și, întâmplător, au dat de un ucenic al părintelui Cleopa, care i-a transmis acestuia de decretul de grațiere, și atunci părintele Cleopa nu a

mai avut sentimentul de frică că este urmărit de Securitate și a revenit în mănăstire”.

Grijă părintească și mult efort pentru a-l apăra, a depus Patriarhul Justinian Marina și pentru Părintele Arsenie Boca. Personal a făcut demersuri pentru a-l elibera de la Canal. Printre alte mărturii, a rămas memorabil gândul Patriarhului Justinian Marina pe care-l exprima în fața maicilor profesoare de la Seminarul Monahal Hurezi: „Nu știu ce-i cu omul acesta, că mereu e luat, și mereu eliberat, și de fiecare dată iese mai luminat”, Monahia Zamfira Constantinescu, „Notă asupra ediției I”, în Idem, *Cărarea Împărăției*, p. 339. Știind că Părintele Arsenie este povățuitorul duhovnicesc al maicilor de la Mănăstirea Hurezi, și că sunt de mare încredere în acele vremuri tulburi, Părintele Patriarh își spunea problemele complicate cu care se confrunta, iar maicile se duceau la Părintele Arsenie. După o vreme, atunci când venea Patriarhul Justinian, îi spuneau ce anume le-a sfătuit Părintele. În vara

anului 2024, am cunoscut-o pe maica Magdalena de la Mănăstirea Hurezi. La cei peste nouăzeci de ani ai săi avea o minte strălucitoare și amintiri prețioase. Mi-a povestit cum le-a prevenit Patriarhul Justinian despre urgia ce urma să se abată asupra Bisericii Ortodoxe Române și a slujitorilor ei, „vin vremuri grele, dar așa cum roadele pomului nu se scutură la cea mai mare furtună, ci doar se înclină și își revin, așa va fi și cu credința, va fi greu, dar nu va dispărea”. Vorbea mai mult în pilde pentru a nu fi reclamat la securitate, știa că este urmărit. Celor mai apropiați preoți, monahi și monahii le spunea să nu se teamă de comuniști:

„aveți grijă, le place să fie laudați, ziceți ca ei și faceți ca voi, așa procedez și eu”.

Bunul Dumnezeu l-a povățuit să fie înțelept ca șerpul și blând ca porumbelul, pentru a salva Biserica de la un dezastru, de la distrugerea în masă a locașurilor de cult, de la asasinarea clericilor și pervertirea oricăror urme sfinte. Am scris câteva cărți despre viața și activitatea Prea Fericitului Întru Pomenire Patriarhul Justinian Marina pe „Ogorul Domnului”, și am constatat că dragostea sa pentru Dumnezeu și aproapele a lăsat dăre adânci de lumină atât pentru noi, cât mai ales pentru generațiile viitoare. Trecerea anilor scoate la lumină noi mărturii despre faptul că „a fost hărăzit de Dumnezeu să conducă destinele Bisericii Ortodoxe Române în acele vremuri tulburi”, cum spunea părintele Arsenie Papacioc atunci când l-am vizitat la Techirghiol. Într-unul din articolele sale, scriitorul Dan Ciachir l-a numit „Providențialul Patriarh Justinian Marina”! Fie numele lui binecuvântat de acum și până în veac!

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop Vicar SAMUEL Bistrițeanul

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Copean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Diac Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu-Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu, Marian Șomlea, Pr. Iustin Tira,
Pr. prof. univ. Stelian Tofană, Pr. Eugen-Adrian Truța.

Dinu Pillat și arhetipul nobletei sufletești

Lavinia-Teodora Galoș

Prima întâlnire livrescă a mea cu Dinu Pillat, în dialogurile sale epistolare, mi-a prilejuit contemplarea unui chip de o rară sensibilitate sufletească, creionat în baza cuvintelor sale ce transpar noblete, demnitate și verticalitate. Personalitatea lui Dinu Pillat e întâlnirea unei fântâni cu apă proaspătă într-o zi toropitoare de vară – scrisorile sale, mărturiile apropiatilor despre el, experiența sa carcerală, memoriile soției și ale fiicei, crâmpiele de istorie a neamului Brătienilor din care descindea și în umbra cărora s-a format –, toate acestea invită la adâncire fără zăbavă în cunoașterea unui om nu doar de talia culturală a interbelicilor, ci și cu o rară înțelegere a bucuriei darului vieții, a suferinței Crucii și a ancorării în Dumnezeu. Parcursul vieții sale stârnește o duioasă mirare în fața excepționalului, dar și cutremurarea covârșitoare la vederea unei epoci atât de îndepărtate de noi (cultural, valoric, duhovnicește), cei atât de tare ancorați azi în peisajul unui cotidian efemer, relativ și adesea lipsit de valori, încât ne e greu de crezut că astfel de oameni și astfel de timpuri au fost aievea. Despre ei și despre acea perioadă, Cornelia (Nelli) Pillat, soția lui Dinu, spunea cu dârzenie: „omul trebuie să dezvăluie numai ce e frumos în el, o spumă a experienței sale. Am îndurat orice suferință pentru a păstra acest stil de viață. Și pentru acest stil de viață au murit oameni” (Cornelia Pillat, *Ofrande: memorii*, ediția a II-a, ed. Monica Pillat, Editura Humanitas, București, 2011, p. 327).

Fiul poetului Ion Pillat și al pictoriței Maria Brateș-Pillat. Strănepotul lui I.C. Brătianu

Maria Măriuța, mama lui Ion Pillat, era numită Maica de nepoții săi, Pia și Dinu; alături de sora ei mai mare, Sabina, și de cele mai mici, Tatiana și Pia, de frații Ionel, Vintilă și Dinu, erau cei șapte copii ai lui I.C. Brătianu și ai lui Caliopei (Pia) Pleșoianu. Despre aceste personaje, Nelli Pillat își amintește cu reverență, spunând că a stat în preajma lor „ca o pasăre mică deasupra unor pietre mitice uriașe, părăsite în pustiul uitării în perioada comunistă. M-a impresionat energia familiei Brătianu, desfășurată timp de un secol, biciuită de adversități și miraculoase biruințe” (Cornelia Pillat, *Eterna întoarcere*, Editura DU Style, București, 1996, p. 77). Despre Sabina, Nelli Pillat află că avea o cameră plină până în tavan cu scrisorile familiei, ilustrând astfel dedicarea cu care părinții, copiii, frații, surorile și nepoții erau preocupați să

împărtășească evenimentele pe care le trăiau, cu conștiința că acestea constituie istoria unei epoci în care ei se aflau împreună. Adună în cartea sa de memorii mărturii despre fiecare dintre fiicele lui I.C. Brătianu, dar și despre soția sa devotată, consemnându-le sub forma unor medalioane iconice.

Din dinastia brătienilor, Măriuța, bunica lui Dinu Pillat, este cea care s-a căsătorit cu Ion Nicolae Pillat, un moșier și parlamentar liberal originar din Moldova, membru al unei familii de boieri de țară din ținutul Fălciului, „neam de răzeși menționați de Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae*” (*Ibidem*, p. 98). Din această căsătorie s-au născut Ion, Nicolae și Pia, care aveau să crească în atmosfera plină de căldură și afecțiune a reședinței de la Florica, în zona Argeșului, a Brătienilor. Despre obiceiul ospetelor familiale pe care aveau să îl continue copiii lui Brătianu își amintește și sora lui Dinu: „Pia mi-a povestit că la mesele familiale la care se reuneau trei generații de-a valma se încingeau niște certuri gargantuești și toți strigau unii la alții de credeai că va ieși cu bătaie – dar cu inima descopereai că așa era felul lor de a fi împreună și de a se iubi, căci ei toți din acea generație erau pasionați, vocali, extremi în păreri, intransigenți și, sub masca unei extreme turbulențe, îi lega un nemaipomenit simț al familiei și o dragoste extraordinară, neexprimată în public, o fantastică unitate și solidaritate” (*Ibidem*, p. 87).

Pe Maica, Nelli o cunoaște în cadrul unei vizite de dimineață făcute împreună cu Dinu Pillat la buncii săi dinspre tată. Deși suferindă de o scleroză progresivă, care deseori o împiedica să vrea să mănânce sau să vorbească, Măriuța e impresionată de „noutatea musafirului” – „Vorbea cu mine extrem de prevenitor – protejându-mă parcă de ceva nevăzut –, exprimându-și bucuria de a fi venit cu Dinu să o cunosc, și întrevedeam, în această firească politețe formală, educația ce o primise în copilărie, demnitatea, măsura și eleganța, datorită cărora fusese aleasă Doamnă de curte a Reginei Maria. Nimic nu era nepotrivit în vocea ei nuanțată blând și în gesturile mâinilor cu degetele ca de fildeș” (*Ibidem*, p. 131).

Ion Pillat, cunoscut drept redutabil poet tradiționalist în literatura română, prieten de suflet cu Vasile Voiculescu, licențiat în drept și litere la Paris, continuând ulterior relații de prietenie și colaborare cu scriitori și oameni de artă străini de talia lui Rainer Maria Rilke, Saint-John Perce, Paul Valéry sau Lucien Fabre (*Ibidem*, p. 175), a confruntat cu mult tact direcția pe care tradiția descendenței sale din neamul Brătienilor i-o impusese (trebuia să studieze geografia și ingineria). Și-a obișnuit treptat familia cu acceptarea vocației sale de poet, într-un context familial în care doar poezia patriotică în interacțiunile sale cu viața politică era de apreciat. Prin urmare, în primul său volum de poeme, *Visări păgâne*, ediția princeps, dedică membrilor familiei Brătianu câte un poem, „pentru a-i îmblânzi” (*Ibidem*, p. 105).

Maria Pillat-Brateș, fiica unui liberal, este artist plastic recunoscut la Paris, Londra și Chicago, creatoare a unor portrete și peisaje în acuarelă mai ales din zona Miorcanilor moldovenești, moșie moștenită din partea tatălui lui Ion Pillat și atât de îndrăgiți de poet, oază de liniște și creație artistică. Maria Pillat-Brateș apare în amintirea tuturor drept constanta și reperul de stabilitate al vieții poetului consumat de efuziuni sentimentale pasagere, închipuirea iubirii devotate care continuă să adune omagial prietenii lui Ion Pillat chiar și după moartea acestuia din 1945, pentru alcătuirea volumului *Ion Pillat. Mărturii despre om și poet*.

Despre acești oameni de cultură și discuțiile pline de inteligență din cadrul meselor la care se adunau, Nelli Pillat își amintește, având impresia puternică de a fi simțit un zbor de îngeri: „La acele plăcute și simple mese, continuate cu discuții, în sclipitoarea bibliotecă, luam parte împreună cu Dinu. Mi se părea că deasupra noastră zboară îngeri” (*Ibidem*, p. 175). Arestată și închisă la Botoșani în 1949, ca fostă moșierică, Maria Pillat-Brateș primește apoi cinci ani de domiciliu forțat la Miercurea-Ciuc, fiind exclusă din breasla artiștilor, fără dreptul de a mai expune în timpul vieții. Nora sa observă atmosfera diferită ce transpare în acuarelele sale pictate la Miercurea-Ciuc și maturitatea pe care i-o adusese îndelunga suferință, care „o smulsese dintr-o viață vrăjită de artă și rafinată cultură, din veninul unei imense dragoste pentru un soț plin de fantezie și temperament, împătimit de poezie”; suferința „o apropiase de lipsurile sărăciei [...] A avut

astfel prilejul înțelegerii altor realități – simple și necesare, în mijlocul cărora licărea, constant, dorul de artă și supraviețuirea ținută sa de mare doamnă” (*Ibidem*, p. 159).

Dinu Pillat s-a născut pe 19 noiembrie 1921 la București. A debutat ca elev cu proze lirice și critică literară în paginile revistei școlii *Văstarul*. Între 1940 și 1944, a urmat cursurile Facultății de Litere și Filosofie, perioadă în care a cunoscut-o pe Cornelia (Nelli) Filipescu, cei doi urmând să se căsătorească la data de 6 decembrie 1944. Fiica lor, Monica Pillat, s-a născut în toamna anului 1947. Asistent al reputatului critic literar G. Călinescu la Catedra de istorie a literaturii române moderne, și-a susținut teza de doctorat sub îndrumarea lui, în 1947. A fost îndepărtat de la catedră odată cu preluarea de către comuniști a puterii politice, doar fiindcă era nepotul Brătienilor. A urmat un deceniu de munci necalificate și lipsuri materiale, perioadă prin care a trecut cu demnitate și fără compromisuri. În contextul naționalizării moșiei de la Miorcani și a apartamentului din București, în anul 1949, din cauza lipsurilor și a stresului, Dinu Pillat face o pleurezie ce se transformă în anul următor în tuberculoză pulmonară. Internat de prietenul său, dr. Nicolae Radian, la Spitalul Parhon, la sugestia dr. Voiculescu, Dinu Pillat traduce 29 de poeme ale lui Rainer Maria Rilke. Acestea vor fi editate mai târziu de Ileana Mălăncioiu, în 1993, sub titlul *Exerciții de supraviețuire*. Nelli Pillat surprinde onest suferința ce însoțea adaptarea la noua etapă, atât de zbuciumată, a vieții lor împreună: „Evenimente neașteptate, ca moartea fulgerătoare a lui Ion Pillat, tatăl lui Dinu, fuga Piei – sora lui Dinu – și a soțului său – Mihai Fărcășanu, șef al Tineretului Liberal – în străinătate, pentru a se salva de prigoana comunistă, concedierea lui Dinu de la Universitate, înlăturarea foștilor demnitari și a celor bănuți a fi opozanți ai regimului, arestări care cădeau ca trăsnetele în jurul nostru, trimiterea soacrei mele în închisoare și apoi cu domiciliu forțat la Miercurea-Ciuc, ca moșierică, îmbolnăvirea lui Dinu de tuberculoză, arestarea tatălui meu, se învălmășeau rostogolindu-se, târându-ne rapid spre dezastru. Toate valorile etice care ne formaseră și în care crezuserăm, ca respectarea cuvântului dat, cinstea, onoarea și adevărul, erau denaturate, iar ura, însămnântată de lupta de clasă, răsărea pretutindeni” (Cornelia Pillat, *Ofrande*, ed. cit., pp. 19-20).

La fel ca soțul său, Nelli Pillat nu a reușit să aibă un loc de muncă pe măsura pregătirii sale. Absolventă a istoriei artei la Facultatea de Litere, a obținut cu greu, abia în 1949, un post de desenatoare tehnică la o școală sanitară, mult inferior abilităților sale profesionale. Aceasta nu doar pentru că era soția unui urmaș al Brătienilor, ci și pentru că era fiica unui democrat. Tatăl său, Gheorghe Ene Filipescu, lucrător cizmar calificat, venit în București în 1901 să își facă un rost, președinte al breslei cizmarilor în 1930, făcea parte dintre bătrânii socialiști democrați. A fost închis pentru crimă de înaltă trădare în lotul „Constantin Titel Petrescu”. A rămas în amintirea celorlalți pentru devotamentul cu care ascundea fructe ce le primea în regimul pentru TBC de la infirmeria închisorii de la Văcărești până la proces, pentru a le împărți ulterior, în timpul procesului, colegilor de lot, strecurându-le în buzunarele lor. Mai apoi, a rămas apreciat pentru calitatea sa umană ce se vădea nu doar în curajul replicilor anticomuniste cu care îi înfrunta pe anchetatori, ci și în bucuria simplă cu care recita Shakespeare colegilor de detenție. A fost îngrijit de Ioan Ianolide înainte să moară, la Târgu-Ocna. Fiica sa a putut abia în 1955 să ocupe un post de documentarist la Institutul de Istoria Artei, apoi de bibliograf și muzeograf la Biblioteca Academiei (1958-1965).

Viața culturală și relația cu G. Călinescu

Asistând neputincioși la „transformarea în nisip a unei civilizații” (Cornelia Pillat, *Eterna întoarcere*, p. 206), la arestarea oamenilor dragi din jurul lor, soții Pillat se ancorează în micile bucurii ce răzbat deasupra grijilor zilei următoare. Sunt invitați, de pildă, la cinaclurile literare improvizate de Barbu Slătineanu, în cadrul cărora V. Voiculescu își citește sonetele închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară. Li se alătură Părintele Bartolomeu (Valeriu) Anania (la fel de tânăr ca ei), Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, într-un context pe care Nelli Pillat îl considera o adevărată desfătare: „în deșertul directivelor realismului socialist, casa lui Conu Barbu Slătineanu

neanu devenise o oază pentru noi toți, în care ne oxigenam, pentru câteva ore, creierul asfixiat” (*Ibidem*, p. 201).

În anul 1956, Dinu Pillat este angajat pe un post de cercetător la Institutul de Istorie Literară și Folclor condus de G. Călinescu. Față de acesta, Dinu are evlavia discipolului (Călinescu este unul dintre primii cititori ai romanului *Așteptând ceasul de apoi*, scris de Dinu Pillat), prețuindu-l sincer pe G. Călinescu până la finalul vieții, în ciuda adeziunii sale la politica de stat. În anul 1946, când au loc procesele politice ale lui Maniu, Dinu Brătianu și ale țărâniștilor liberali, iar G. Călinescu semnează articole ce ridiculizează ținuta demnă a condamnaților, Dinu Pillat îi scrie o scrisoare pentru a-și exprima dezacordul față de acest gest: „oportunitatea publicării acestor articole satirico-detractive tocmai în momentul actual, când vizații Maniu și Brătianu – cu toate cusururile lor – reprezintă oricum pe plan politic stema demnității și intransigenței noastre naționale, mi se pare îndoielnică și ca atare reprobabilă. [...] Din păcate, trebuie să declin invitația [de a colabora la pagina literară a ziarului în cauză [*Națiunea* – n.n. L.G.], deoarece adeziunea mea ar însemna oricum o colaborare la un ziar de partid, cu alte cuvinte o angajare în fapt” (Cornelia Pillat, *Eterna întoarcere*, ed. cit., p. 181). Această verticalitate a atitudinii l-a însoțit și ulterior: „Alexandru Piru povestea că, într-o zi, la catedră, când G. Călinescu i-a întrebat pe asistenții săi ce cred despre articolele sale din *Națiunea*, Dinu a ripostat: «S-o lășăm baltă, domnule profesor»” (*Ibidem*).

Vindecăt de tuberculoză și fericit că se întoarce profesional într-un loc dominat de efervescentă culturală, Dinu Pillat își relatea neplăcerile personale de zi cu zi cu un aer jovial și glumeț. Nelli Pillat își amintește atât raportarea colegilor de la Institut la soțul său, cât și particularitatea unei întâmplări de acolo care o încredințează că Dinu urmează să fie arestat: „G. Călinescu avea față de Dinu o purtare specială, nu-l contrazicea niciodată în luările sale de cuvânt care nu făceau nicio concesie și echilibristică în favoarea realismului socialist, ci erau simple puneri la punct și aprecieri obiective. Observațiile sale care-i încântau pe colegi erau socotite temerare și periculoase de organizația de bază. Se știa că Dinu era credincios, căci se închina la icoane, în bisericile, monumente de artă, vizitate de G. Călinescu, însoțit de colaboratorii săi. Mihail Noviov, directorul adjunct, se întreba «cum poate un om atât de inteligent ca Dinu Pillat să creadă în Dumnezeu?»” (*Ibidem*, p. 216). La sfârșitul lunii februarie 1959, zâmbetul nedumerit cu care își întâmpină soția anunță relatarea unui întâmplări ciudate prin care tocmai trecuse: „Dinu a început să-mi povestească, învăluind gravitatea faptelor cu gesturile lui fine, cum, întâlnindu-l pe profesor la Institut, acesta a început să vocifereze, acuzându-l de reacționism, de ostilitatea sa față de directivele culturale comuniste, de interesul său pentru revoluția din Ungaria, că era aservit culturii europene și aștepta venirea anglo-americanilor, acuzații pe care le vocifera în avalanșă. Tăceam privindu-i obrazul luminat de o undă de râs și teribilism și ochii lui care mă ținteau curios. Am știut atunci că lui Dinu îi venise rândul să fie arestat și de aceea G. Călinescu se lepădase de el” (*Ibidem*, p. 217).

Dinu Pillat este arestat de Securitate la data de 25 martie 1959, în noaptea Bunei Vestiri.

Detenția (1959-1964). La Jilava și Gherla

Arestat, anchetat și condamnat în așa-numitul „proces al intelectualilor”, în cadrul lotului „Noica-Pillat”, împreună cu alți aproximativ douăzeci de intelectuali, pentru învinuirea de „uneltire contra orânduirii sociale și înaltă trădare de stat”, Dinu Pillat primește, la 1 martie 1960, o condamnare de 25 de ani de muncă silnică, 10 ani de degradare civică, confiscarea averii personale și 15 ani de temniță grea pentru trădare de patrie, (Cornelia Pillat, *Eterna întoarcere*, p. 232). Unul dintre principalele capete de acuza-re îl constituie romanul *Așteptând ceasul de apoi*, inspirat de mișcarea legionară, pentru care autorul a făcut o documentare temeinică și nepărtinitoare. Scris în 1948, este dat ulterior spre lectură unor cunoscuți, inculpați și ei în proces. Ascuns de autor în podul casei, după arestarea lui Constantin (Dinu) Noica și a lui V. Voiculescu, ajunge ulterior în posesia Securității. Nelli Pillat își amintește: „Pentru că nu a fost niciodată legionar, Dinu a simțit că este necesar să se documenteze [...]. Toată munca de documentare a lui Dinu a fost socotită de Securitate drept o tentativă de reînviere a mișcării, iar cei care l-au ajutat fără niciun gând ascuns în cercetare au fost băgați în pușcărie odată cu el. [...] Din punctul de vedere comunist, interogatoriile luate lui Dinu și răspunsurile date de el, chinuit și bătut, pot fi acuzatoare. Dar romanul, singura piesă care ar fi dovedit nevinovăția lui și atitudinea lui obiectivă față de mișcarea legionară, lipsește din dosarul Procesului” (Cornelia Pillat, *Ofrande*, ed. cit., pp. 289-293). Acesta avea să fie recuperat abia în martie 2010 din Arhivele CNSAS, după 51 de ani.

Protagoniștii procesului lotului „Noica-Pillat” au fost actrița Marietta Sadova Acterian, Nicolae Steinhardt, Sergiu Al-George, Iacob Noica, Beatrice Strelisker, Anca Ionescu, Sanda Mironescu (grupați în jurul lui Constantin Noica), Vladimir Streinu, Emanoil Vidrașcu, Nicolae Radian, Vlad Aurelian, dr. Dinu Răileanu, Sandu Lăzărescu, Goghi Florian, Ion Mitucă, Alexandru Paleologu, Arșavir Acterian, Theodor Enescu și Remus Niculescu, prieteni atât cu Dinu Noica, cât și cu Dinu Pillat, cărora li s-a adăugat Păstorel Teodoreanu, pentru glumele făcute împotriva regimului.

Dinu Pillat, învinuit pentru a fi fost fiu de moșier și deputat, înconjurat de scriitorii timpului său, care gândeau ca el, pentru discuțiile lor „dușmănoase”, pentru lectura poeziilor scrise de Radu Gyr în închisoare și a *Scrisorii către un prieten de departe* a lui Emil Cioran către Constantin Noica, publicată într-o revistă franceză, inventându-i-se vina de a fi oferit informații secrete unor ziariști englezi, cunoștințe de familie, este torturat în cadrul anchetelor în vederea obținerii unor declarații care i-ar fi compromis prietenii: „Într-o zi, când – plin de sânge și cu dinții din față spărți – a fost azvârlit în celulă, Dinu a avut sentimentul că Iisus se află lângă el, simțindu-l îmbrățișarea. Atunci a înțeles, prin propria trăire, patimile lui Iisus și suferințele i s-au părut mai ușoare” (*Ibidem*, p. 292). Un alt aspect remarcabil i-l destăinuie lui Nelli Pillat sora soțului său, Pia: în ultima toamnă a anului 1975, Dinu „i-a mărturisit – ceea ce mie și Monicăi nu ne spusese niciodată, cât de torturat a fost în cele opt luni de regim unicelular – dinaintea procesului – pentru a recunoaște vinovăția unor fapte – absolut inofensive – în regim de libertate. După ceasuri de interogatorii, subliniate de bătai, era lăsat două zile în pace. În acel răstimp de amețeală și durere – când se bălăbănea pe marginea patului – paznicii veneau din când în când să-l controleze. Dinu însă vedea ridicându-se crucea și pe mine și Monica deoparte și de alta ei. Atunci a avut revelația grelelor păcate care împovărau pe torționarii săi și a început să se roage pentru iertarea lor. Se bucura de miracolul vieții păianjenului mare, prins în plasa țesută într-un colț al celulei. I-a mai spus Piei că, din toată existența lui, nu vrea să șteargă anii de detenție în care cu umilință și durere a urcat treptele spre eliberarea sufletului de ură” (Cornelia Pillat, „25 de ani de la moarte: Dinu Pillat”, transcriere de pe bandă magnetică, din emisiunea „Portrete și evocări literare”, realizată de Anca Mateescu și difuzată pe Canalul România Cultural, 6.XII.2000, *România Literară*, https://arhiva.romlit.ro/index.pl/dinu_pillat3).

Despre perioada detenției lui Dinu Pillat consemnează și Ioan Ianolide: „În temniță s-a remarcat prin noblețe, prin intensă strădanie duhovnicească și prin cultura sa aleasă. A fost capabil de acte de sacrificiu pentru a salva viața unora mai bolnavi ca el. Postea și se ruga intens. Ajunsese la înalte trăiri duhovnicești. Purta pe chip o lumină din interior” (Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, Editura Bonifaciu, București, 2012, pp. 310-311).

Grațierea. Revenirea la viață

Eliberarea din închisoare în 1964, în urma amnistiei generale a deținuților politici, a fost urmată de o readaptare treptată la ceea ce avea să devină pe parcursul următorului deceniu, cât a mai trăit Dinu Pillat, resemnarea plină de durere și acceptare în fața marii închisori comuniste în care se afla societatea românească. Printre primele gesturi, odată ajuns acasă, au fost închinarea la icoana Maicii Domnului și citirea *Amintirilor din casa morților* de Dostoievski, despre care îi spune soției că „sunt apă de trandafiri” pe lângă ce au trăit ei în închisoare (Cornelia Pillat, *Eterna întoarcere*, p. 232).

La ieșire, a refuzat să semneze orice adeziune de colaborare, nu a turnat niciodată și a fost curând înconjurat de oameni ce îi căutau prietenia și strângerea caldă a mâinii. Felul său de a ființa la lumina zilei, distins, nobil, fără ascunziș, a fost pricina ultimei destituiri, în 1975, de la același Institut condus de G. Călinescu, la care fusese reîncadrat în anul eliberării. În acest răstimp, a trăit recunoștința miraculosului dar al libertății și al regăsirii familiei sale, după ce străbătuse prăpăstioasele adâncuri ale suferinței. Retrogradat pe un post de documentarist la Biblioteca Centrală Universitară, moare de cancer după câteva luni, la data de 5 decembrie 1975, răpus și de decepția de a-și fi dat seama că „se continua, cu o nouă perversitate, aplicarea prescripțiilor comuniste” (Cornelia Pillat, *România Literară*, loc. cit.).

Ceea ce Dan C. Mihăilescu numește „asasinat literar” („Vestitorii lui Dinu Pillat”, în *Dilema Veche*, nr. 330, 10-16 iunie 2010), în

împotrivirea lui Dinu Pillat de a mai scrie literatură în activitatea sa de după detenție, ia de fapt forma unei ocrotiri pline de afecțiune și abnegație îndreptate spre familie și prieteni, pe care voia să îi păstreze cât mai departe de privirile psihotice ale Securității.

Despre Dinu Pillat s-ar putea spune, la fel ca despre chipul biblic al lui Urie, soțul Batșebei, credincios războinic al lui Ioab, lăsat fără apărare și ucis în luptă la porunca lui David (*II Regi*, cap. 11): în fața frumuseții și a nobleței sufletești a acestui om, ești iremediabil cucerit. Așa cum Urie a stat neclintit în fața porților cetății, refuzând să se ascundă în căminul său, să se îndestuleze cu bucate alese și cu dragostea soției, în timp ce camarazii săi mureau în luptă, tot așa și Dinu Pillat a rămas neclătinat la porțile unei lumi ce se prăbușea, protejându-și cu delicatețe apropiatii până în ultima clipă, refuzând să facă rabat, să accepte adăpostul noii societăți comuniste care îi cerea compromisuri împotriva ființei sale.

[Dumnezeu vorbește fiecăruia...]

„Dumnezeu vorbește fiecăruia numai înainte de a-l face, atunci se duce cu el tăcând afară din noapte. Dar cuvintele, înainte ca fiecare să înceapă, aceste noroase cuvinte, sunt:

Trimis afară de simțurile tale,
du-te până la marginea dorului tău;
dă-Mi vestmânt.

În dosul lucrurilor să crești ca un foc,
ca umbrele lor, întinse,
să Mă acopere mereu întreg.

Lasă să îți se întâmple orice: frumusețe și spaimă.
Trebuie numai să mergi: nici un sentiment nu este cel mai îndepărtat.

Nu te lăsa despărțit de Mine.
Aproape este țara
pe care ei o numesc viața.

Ai s’o recunoști
După gravitatea ei

Dă-Mi mâna.” (Rainer Maria Rilke, în versiunea inedită a lui Dinu Pillat, *Exerciții de supraviețuire*, ed. Ileana Mălăncioiu, Editura Litera, București, 1993).

Bibliografie:

- Ianolide, Ioan, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, Editura Bonifaciu, București, 2012;
- Mihăilescu, Dan C., „Vestitorii lui Dinu Pillat”, în *Dilema Veche*, nr. 330, 10-16 iunie 2010, <https://dilemaveche.ro/sectiune/carte/articol/vestitorii-lui-dinu-pillat>;
- Pillat, Cornelia, *Eterna întoarcere*, Editura DU Style, București, 1996;
- Pillat, Cornelia, *Ofrande: memorii*, ediția a II-a, ed. Monica Pillat, Editura Humanitas, București, 2011;
- Pillat, Cornelia, „25 de ani de la moarte: Dinu Pillat”, transcriere de pe bandă magnetică, din emisiunea „Portrete și evocări literare”, realizată de Anca Mateescu și difuzată pe Canalul România Cultural, 6.XII.2000, *România Literară*, https://arhiva.romlit.ro/index.pl/dinu_pillat3;
- Pillat, Monica, *Biruința unei iubiri: pagini de corespondență – Dinu și Nelli Pillat*, Editura Humanitas, București, 2018;
- Rilke, Rainer Maria, în versiunea inedită a lui Dinu Pillat, *Exerciții de supraviețuire*, ed. Ileana Mălăncioiu, Editura Litera, București, 1993.

Echipa: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Daria-Maria Călugăru, Maria Fărcaș,
Andreea Gînga, Maria-Magdalena Goia, Bogdan Herțeg,
Alexandra-Mădălina Sălvan

Adresa ASCOR:

Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:

Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300

revista.filocalia@yahoo.com